T095 ATĐ 7 (03) Luận A Tỳ Đàm Tỳ Bà Sa Q2-Kiền Độ Tạp-Thế Đệ Nhất Pháp

Tạng Luận (Linh Sơn Pháp Bảo)

SOÁ 1546 - LUAÄN A TYØ ÑAØM TYØ BAØ SA, Quyeån 2 31

LUAÄN A TYØ ÑAØM TYØ BAØ SA

Chöông 1: KIEÀN-ÑOÄ TAÏP
Phaåm 1: THEÁ ÑEÄ NHAÁT PHAÙP, Phaàn 2

Phaùp Theá ñeä nhaát neân noùi laø thuoäc veà coõi Duïc chaêng? Cho ñeán noùi roäng. Hoûi: Vì sao soaïn luaän naày? Ñaùp: Tröôùc ñaõ noùi veà theå taùnh cuûa phaùp Theá ñeä nhaát vaø cuõng ñaõ noùi lyù do vì sao goïi laø phaùp Theá ñeä nhaát, nhöng chöa noùi thuoäc veà coõi naøo. Nhö con ngöôøi goïi laø vöôït hôn, ñaõ noùi veà söï vöôït hôn, nhöng chöa bieát choã truï. Nay vì muoán noùi neân môùi soaïn luaän naày. Hoaëc coù ngöôøi noùi: Vì yù nhaèm ñình chæ nghóa ñoàng ñeàu, nhö boä Ma-ha-taêng-kyø noùi: Phaùp Theá ñeä nhaát laø thuoäc veà coõi Duïc. Nhö Ñoäc Töû boä noùi: Laø thuoäc coõi Saéc, Voâ saéc. Vì sao? Vì neáu ñòa naøo coù lónh vöïc cuûa Thaùnh ñaïo, thì cuõng coù phaùp Theá ñeä nhaát. Nhö boä Ñaøm-ma-quaät noùi: Hoaëc noùi leä thuoäc ba coõi, hoaëc noùi khoâng leä thuoäc, hoaëc noùi chaúng phaûi phaùp khoâng leä thuoäc. Vì yù nhaèm ngaên nhöõng thuyeát veà nghóa ñeàu cuøng nhö theá, neân soaïn luaän naày. Hoûi: Vì sao phaùp Theá ñeä nhaát khoâng neân noùi thuoäc veà coõi Duïc, neân noùi veà lyù do, khoâng theå chæ vì lôøi noùi maø nghóa naày ñöôïc laäp? Ñaùp: Khoâng do ñaïo coõi Duïc döùt ñöôïc caùc caùi, cuõng khoâng theå cheá ngöï, khuaát phuïc caùc trieàn, cuõng khoâng theå laøm cho chuùng khoâng hieän haønh ôû tröôùc. Noùi döùt, cheá ngöï khieán khoâng hieän haønh nghóa laø hoaøn toaøn döùt, cheá ngöï khoâng hieän haønh. Vì sao? Vì khoâng coù ñaïo naøo trong coõi Duïc, coù theå laøm cho caùi, trieàn hoaøn toaøn ñöôïc döùt tröø, cheá ngöï khoâng hieän haønh. Hoûi: Vì sao trong coõi Duïc, khoâng coù ñaïo naøo coù theå döùt tröø caùi, trieàn roát raùo? Ñaùp: Hoaëc coù ngöôøi noùi: Vì caên baát thieän trong coõi Duïc thì maïnh

SOÁ 1546 - LUAÄN A TYØ ÑAØM TYØ BAØ SA, Quyeån 2 32

meõ, maø caên thieän thì yeáu ôùt, cho neân khoâng coù ñaïo naøo coù theå döùt tröø caùi, cheá phuïc trieàn. ÔÛ coõi Saéc, caên thieän maïnh meõ, khoâng coù caên baát

thieän, cho neân coù ñaïo coù theå döùt töø caùi, cheá phuïc trieàn. Laïi coù ngöôøi noùi: Caên baát thieän coõi Duïc nhö ngöôøi ôû laâu, coøn caên thieän thì nhö khaùch. Ngöôøi ôû laâu coù theá löïc, khaùch thì khoâng coù theá löïc, cho neân khoâng coù ñaïo naøo coù theå döùt töø. Caên thieän coõi Saéc nhö ngöôøi ôû laâu, ñeàu laø thieän, cho neân coù ñaïo döùt töø. Laïi coù thuyeát noùi: Caên thieän, baát thieän coõi Duïc ñeàu ñoàng moät raøng buoäc, cho neân khoâng coù ñaïo döùt töø. Caên thieän coõi Saéc, caên baát thieän coõi Duïc khoâng ñoàng troùi buoäc, do ñoù ñaïo coõi Saéc coù theå döùt töø caùi, cheá phuïc trieàn coõi Duïc. Laïi coù ngöôøi noùi: Oai nghi coõi Duïc, khoâng coù söï kieâng deø, gioáng nhö choàng, vôï. Oai nghi coõi Saéc cuøng kính troïng nhau nhö meï con. Laïi coù ngöôøi noùi: Coõi Duïc laø phaù boû phaùp hoå theïn, nhö con Cö só giao du vôùi con cuûa Chieân-ñaø-la. Coõi Saéc coù hoå theïn, nhö vua khoâng giao tieáp vôùi haøng Chieân-ñaø-la. Laïi coù ngöôøi noùi: Kieát aùi coõi Duïc caên thieän aùi coõi Duïc. Vì yeâu caên thieän neân khoâng theå sinh khôûi töôûng chaùn lìa. AÙi coõi Duïc khoâng theå caên thieän coõi Saéc, vì khoâng yeâu neân coù theå sinh khôûi töôûng chaùn lìa. Do nhöõng nhaân duyeân nhö theá v.v..., neân trong coõi Duïc khoâng coù ñaïo naøo coù theå döùt caùi, cheá phuïc trieàn, coõi Saéc thì coù ñaïo coù theå döùt töø caùi, cheá phuïc trieàn. Hoaëc coù ngöôøi noùi: Noùi döùt boû caùi laø döùt töø roát raùo, cheá phuïc caùc trieàn khoâng hieän haønh ôû tröôùc nghóa laø döùt ngay trong giaây laùt. Döùt boû roát raùo, döùt ngay trong giaây laùt nhö theá, thì coù raøng buoäc, khoâng coù raøng buoäc, coù hình, khoâng coù hình, coù phaàn nhoû, khoâng coù phaàn nhoû, cuõng gioáng nhö theá. Laïi coù ngöôøi noùi: Noùi döùt boû caùi, nghóa laø nhoå boû goác reã cuûa caùi. Noùi cheá phuïc khoâng hieän haønh ôû tröôùc, nghóa laø cheá phuïc caùc trieàn. Laïi coù ngöôøi noùi: Noùi döùt töø caùi nghóa laø nhoå boû caùc phieàn naõo. Cheá phuïc trieàn khoâng hieän haønh ôû tröôùc, laø cheá phuïc caùc trieàn. Hoûi: Trong coõi Duïc, duø khoâng coù ñaïo roát raùo döùt töø caùi, cheá phuïc trieàn, nhöng coù theå coù ñaïo khoâng döùt caùi, cheá phuïc trieàn trong giaây laùt chaêng? Ñaùp: Coù, nhöng khoâng ñaùng tin caäy. Vì sao? Vì khoâng beàn chaéc, khoâng truï laâu, khoâng noái tieáp nhau, khoâng lieân heä nhau. Trong taâm khoâng truï laâu thì khoâng theå cheá phuïc phieàn naõo laâu ñeå ñöôïc chaùnh quyeát ñònh. Cuõng nhö ñaùm beøo noåi treân maët nöôùc, neùm vieân ñaù nhoû vaøo

noù, tuy noù giaït ra roài laïi hôïp laïi ngay. EÁch, nhaùi chui vaøo giöõa noù, vöøa tan laø hôïp ngay. Vì coù nhöõng duyeân nhö theá, neân ôû coõi Duïc duø coù ñaïo döùt boû trong phuùt choác maø khoâng ñaùng tin, coøn ñaïo döùt boû coõi Saéc thì ñaùng tin caäy. Vì sao? Vì ôû laâu, beàn chaéc, noái tieáp nhau, lieân heä nhau. Trong taâm truï laâu thì coù theå cheá phuïc phieàn naõo, ñöôïc chaùnh quyeát ñònh. Gioáng nhö neùm vieân ñaù to vaøo giöõa ñaùm beøo, beøo giaït ra maø khoâng theå hôïp. Voi lôùn loäi vaøo giöõa thì cuõng tan maø khoâng hôïp. Vì coù caùc duyeân nhö theá, neân ñaïo coõi Saéc coù theå nhoå boû caùc caùi, cheá phuïc söï taùc haïi cuûa trieàn, caùc phieàn naõo bò cheá phuïc seõ khoâng hieän haønh nöõa. Hoûi: Neáu vaäy thì theo nhö oâng ñaõ noùi: Phaùp Theá ñeä nhaát leõ ra chæ ôû thieàn Vò chí. Vì sao? Vì

ñaïo ñoái trò ñaõ döùt tröø caùi, cheá phuïc trieàn coõi Duïc chæ coù theå ôû thieàn Vò chí, coøn ñòa treân khaùc thì khoâng neân coù? Ñaùp: Ñoái trò coù hai thöù: 1. Ñoái trò baèng döùt tröø. 2. Ñoái trò loãi laàm. Neáu döïa vaøo thieàn Vò chí, döùt tröø duïc coõi Duïc thì seõ coù hai thöù ñaïo ñoái trò. Caùc ñòa treân khaùc duø khoâng coù ñoái trò döùt, nhöng vaãn coù ñoái trò loãi laàm. Toân giaû Cuø-sa noùi: Trong saùu ñòa ñeàu coù hai thöù ñaïo ñoái trò döùt duïc coõi Duïc, ñoù laø ñoái trò baèng döùt tröø vaø ñoái trò loãi laàm. Vì sao? Vì döïa vaøo thieàn Vò chí döùt tröø duïc coõi Duïc. Ngoaøi ra, caùc ñòa khoâng döùt, nghóa laø tröôùc ñoù ñaõ döùt roài. Gioáng nhö söï saùng suoát maët trôøi baát cöù luùc naøo cuõng ngaên ngaïi vôùi boùng toái. Luùc maët trôøi môùi moïc laø ñaõ phaù tan boùng toái cuûa ñeâm. Ngoaøi ra, veà ban ngaøy, duø traùi vôùi boùng toái nhöng khoâng phaù tröø boùng toái, vì tröôùc ñoù ñaõ phaù roài. Cuõng nhö saùu ngöôøi ñoàng coù moät keû thuø, cuøng baøn vôùi nhau, ôû baát cöù choã naøo cuøng tìm dòp ñeå haïi keû thuø kia, gioáng nhö coù ngöôøi ñem saùu ngoïn ñeøn ñi vaøo ngoâi nhaø toái, ngoïn ñeøn ñaàu tieân ñaõ phaù tan boùng toái, caùc ngoïn ñeøn keá ñoù, duø traùi vôùi boùng toái, nhöng khoâng phaù tröø, vì boùng toái ñaõ phaù roài. Cuõng theá, trong saùu ñòa ñeàu coù hai thöù ñaïo ñoái trò döùt tröø duïc coõi Duïc, cho ñeán noùi roäng. Laïi nöõa, laøm sao bieát ñöôïc trong saùu ñòa ñeàu coù hai thöù ñoái trò döùt tröø duïc coõi Duïc? Neáu ngay trong saùu ñòa khoâng coù hai thöù ñoái trò döùt tröø duïc coõi Duïc, thì haønh giaû seõ döïa vaøo ñòa treân ñeå ñöôïc chaùnh quyeát ñònh, khoâng neân phaân bieät coõi Duïc, cuõng khoâng laøm chöùng, nhöng coù theå phaân bieät laøm chöùng. Do duyeân naày, neân bieát ñöôïc trong saùu ñòa ñeàu coù hai thöù ñoái trò döùt duïc coõi Duïc. Neáu ñaïo coõi Duïc coù theå döùt tröø caùi, cheá phuïc trieàn, thì cuõng coù theå tröø dieät ñöôïc kieát coõi Duïc, cho ñeán noùi roäng.

SOÁ 1546 - LUAÄN A TYØ ÑAØM TYØ BAØ SA, Quyeån 2 34

Hoûi: Phaùp Theá ñeä nhaát khoâng theå döùt tröø kieát, vì sao laïi noùi: phaûi duøng ñaïo coõi Duïc ñeå döùt tröø caùi, cheá phuïc trieàn? Cho ñeán noùi roäng. Ñaùp: Phaùp Theá ñeä nhaát duø khoâng theå döùt tröø kieát, nhöng caên thieän dieäu thuø thaéng baäc nhaát naày, ôû choã saâu xa, caàn phaûi cuøng vôùi ñòa kia lìa ñaïo coõi Duïc cuøng ôû moät choã, cho neân duøng ñaïo ñeå chöùng bieát. Hoûi: Vì sao phaùp Theá ñeä nhaát khoâng theå döùt tröø kieát? Ñaùp: Vì caên thieän kia quaù nhoû, phaùp thaân thì chöa lôùn, duø vaäy vaãn coù uy theá lôùn, nhöng vì caên thieän nhoû beù, phaùp thaân chöa lôùn, neân khoâng theå döùt tröø kieát. Nhôø coù oai theá lôùn, neân khoâng bò caùc kieát huûy hoaïi. Nhö con cuûa söû töû, thaân beù nhoû, chöa lôùn thì khoâng theå haïi ngöôøi thôï saên, nhöng vaãn coù uy theá lôùn, taát caû caùc thôï saên khoâng theå xaâm haïi. Hoaëc coù ngöôøi noùi: Phaùp Theá ñeä nhaát vì laø moät saùt-na neân khoâng theå döùt tröø kieát. Hoûi: Khoå phaùp nhaãn cuõng laø moät saùt-na, vì sao coù theå döùt tröø kieát? Ñaùp: Khoå phaùp nhaãn kia duø laø moät saùt-na, nhöng veà sau vì coù taùnh ñoàng noái tieáp nhau, cho neân coù theå döùt tröø kieát. Hoaëc coù ngöôøi noùi: Khoå phaùp nhaãn kia laø ñaïo phöông tieän, khoâng duøng ñaïo phöông tieän ñeå coù theå döùt phieàn naõo, chæ khoâng duøng ñaïo coõi Duïc ñeå döùt tröø caùi, cheá phuïc trieàn, cuõng khoâng theå tröø kieát coõi

Duïc, maø chính laø duøng ñaïo coõi Saéc ñeå döùt tröø caùi, cheá phuïc trieàn, cho ñeán noùi roäng. Ngöôøi taïo nghóa noùi: Vì sao, phaùp Theá ñeä nhaát khoâng thuoäc veà coõi Duïc? Hoaëc coù ngöôøi noùi: Vì coõi Duïc thaáp keùm, maø caên thieän cuûa phaùp Theá ñeä nhaát kia thì cao quyù. Laïi coù ngöôøi noùi: Vì coõi Duïc thì moûng, nhaït, maø caên thieän cuûa phaùp kia thì toát ñeïp. Laïi coù ngöôøi noùi: Vì coõi Duïc thì taùn loaïn, coøn caên thieän kia thì vaéng laëng. Laïi coù ngöôøi noùi: Vì coõi Duïc chaúng phaûi tu, coøn caên thieän kia thì tu. Laïi coù ngöôøi noùi: Vì coõi Duïc chaúng phaûi phaùp lìa duïc, caên thieän kia laïi thuaän theo phaùp lìa duïc. Laïi coù ngöôøi noùi: Neáu phaùp Theá ñeä nhaát thuoäc veà coõi Duïc, nghóa laø coù loãi töï duyeân. Sao goïi laø loãi töï duyeân? Nhö khoå phaùp nhaãn duyeân vôùi naêm aám coõi Duïc, neáu phaùp Theá ñeä nhaát thuoäc coõi Duïc, thì cuõng duyeân vôùi naêm aám thuoäc veà coõi Duïc. Neáu duyeân vôùi naêm aám thuoäc coõi

Duïc thì phaùp kia leõ ra töï duyeân, vì neáu khoâng duyeân thì laïi traùi vôùi vaên kinh. Nhö noùi: Nhö sôû duyeân cuûa khoå phaùp nhaãn, phaùp Theá ñeä nhaát kia cuõng duyeân, töùc seõ coù loãi töï duyeân nhö theá. Ngöôøi taïo nghóa noùi: Vì nhöõng lyù do ñoù, neân phaùp Theá ñeä nhaát thuoäc veà coõi Saéc chaêng? Ñaùp: Phaùp coõi Saéc coù theå cuøng ba thöù ñaïo taïo ra thöù lôùp duyeân. Ñoù laø thaáy ñaïo, tu ñaïo vaø ñaïo Voâ hoïc. Laõnh vöïc khaùc thì khoâng theå cuøng ba thöù ñaïo taïo ra duyeân Thöù ñeä. Neáu coõi Duïc coù theå cuøng vôùi ba thöù ñaïo taïo ra duyeân Thöù ñeä, thì coù phaùp Theá ñeä nhaát. Nhö ba ñaïo, ba ñòa, ba caên, thì phaàn phaùp trí sinh ñaàu tieân, keá laø sinh phaàn tyû trí. Cöù nhö vaäy v.v... coõi Saéc coù caùc thöù coâng ñöùc neân phaûi noùi roäng. Hoûi: Vì sao phaùp Theá ñeä nhaát khoâng neân noùi laø thuoäc coõi Voâ saéc? Ñaùp: Vì ñöôïc chaùnh quyeát ñònh, thì söï thaáy ñaàu tieân ôû coõi Duïc laø khoå haïnh khoå ñeá, veà sau môùi cuøng vôùi coõi Saéc, Voâ saéc. Hoûi: Khoå ñeá coù boán haønh, vì sao trong ñaây khi noùi thaáy khoå chæ noùi khoå haïnh khoâng noùi haønh voâ thöôøng, khoâng, voâ ngaõ? Ñaùp: Do caâu vaên kia neân môùi noùi nhö vaäy. Khi ñöôïc chaùnh quyeát ñònh, thaáy tröôùc heát laø khoå ñeá coõi Duïc, khoâng neân noùi laø khoå haïnh. Nhöng khoâng nhö vaäy thì ngöôøi taïo kinh kia coù yù gì? Ñaùp: Vì bieän phaùp phöông tieän thöù lôùp ñaàu tieân. Nhö noùi khoå haïnh, haïnh voâ thöôøng, khoâng, voâ ngaõ leõ ra cuõng neân noùi nhö khoå haïnh. Laïi coù thuyeát noùi: Do khoå haïnh chæ ôû trong khoå ñeá, coøn haønh voâ thöôøng thì ôû trong ba ñeá, haønh khoâng, voâ ngaõ thì coù ôû taát caû phaùp. Laïi coù ngöôøi noùi: Khoå ñoù traùi vôùi heát thaûy höõu phaùp, coù theå tröø boû sinh töû gioáng nhö ñöùa treû, tuy tröôùc maët coù ñuû thöùc aên ngon, nhöng neáu coù ngöôøi noùi: Nhöõng ñoà aên aáy laø khoå, töùc thì lieàn boû. Laïi coù ngöôøi noùi: Taát caû chuùng sinh ngu, trí, giaø, treû, trong ñaïo hay ngoaøi ñaïo ñeàu tin laø khoå. Laïi coù ngöôøi noùi: Khoå ñoù thoâ, hieän roõ deã duøng trí nhaän bieát. Vì sao? Vì Phaät noùi khoå trí, vì duyeân vôùi phaùp naøo cuõng töùc laø duyeân vôùi phaùp khoå. Nhö trí vaø ñoái töôïng nhaän bieát cuûa trí, giaùc vaø ñoái töôïng ñöôïc bieát roõ cuûa giaùc, haønh vaø vieäc thöïc haønh hoùa cuûa haønh, caên vaø nghóa cuûa caên, duyeân vaø sôû duyeân, neân nhö trí maø

noùi. Laïi coù thuyeát noùi: Noùi caâu vaên khoå, töùc ñaõ truyeàn laâu xa. Thuôû xöa, chö Phaät ñeàu noùi khoå haïnh, laø vì ngöôøi tu haønh tröôùc laø thaáy khoå. Hoûi: Vì sao tröôùc thaáy khoå coõi Duïc, sau, coõi Saéc, Voâ saéc ñeàu ñi chung?

Ñaùp: Hoaëc coù ngöôøi noùi: Vì khoå coõi Duïc thoâ, hieän roõ raøng deã thaáy cho neân thaáy tröôùc. Khoå coõi Saéc, Voâ saéc vi teá, khoâng hieän, khoâng roõ raøng, khoù thaáy, vì cho neân thaáy sau. Hoûi: Neáu vaäy thì noãi khoå thoâ coõi Saéc vaø khoå vi teá coõi Voâ saéc, vì sao ñeàu thaáy? Ñaùp: Vì ñònh, baát ñònh. Coõi Duïc khoâng ñònh, cho neân thaáy tröôùc. Khoå coõi Saéc duø thoâ, nhöng vì ñoàng ñònh vôùi coõi Voâ saéc neân ñeàu thaáy. Ñònh, baát ñònh nhö theá, truï ôû ñòa ly duïc, truï ôû ñòa khoâng lìa duïc, truï ôû ñòa tu, khoâng truï ñòa tu, noùi cuõng gioáng nhö theá. Laïi coù ngöôøi noùi: Khoå coõi Duïc laø haønh, nghóa laø thaân sinh beänh ñau khoå, vì cho neân thaáy tröôùc. Khoå coõi Saéc, Voâ saéc chaúng phaûi haønh, nghóa laø thaân khoâng sinh khoå thoï, vì cho neân thaáy sau. Laïi coù ngöôøi noùi: Vì khoå coõi Duïc gaàn neân thaáy tröôùc, khoå coõi Saéc, Voâ saéc xa neân thaáy sau. Nhö gaàn hay xa, hieän thaáy hay khoâng hieän thaáy, cuøng ñi chung hay khoâng ñi chung, thaân naøy hay thaân ngöôøi khaùc, cuõng gioáng nhö theá. Laïi coù ngöôøi noùi: Ngöôøi tu haønh, vì thaønh töïu taùnh phaøm phu coõi Duïc, neân thaáy tröôùc, vì khoâng thaønh töïu taùnh phaøm phu coõi Saéc, Voâ saéc, neân thaáy sau. Laïi coù ngöôøi noùi: Ngöôøi tu haønh, vì hieän thaáy khoå coõi Duïc neân thaáy tröôùc, khoå coõi Saéc, Voâ saéc vì khoâng hieän thaáy neân thaáy sau. Hoûi: Neáu khoå coõi Saéc, Voâ saéc khoâng hieän thaáy, thì ngöôøi tu haønh laøm sao thaáy? Ñaùp: Hieän thaáy coù hai caùch: 1. Lìa duïc hieän thaáy. 2. Töï thaân hieän thaáy. Ngöôøi tu haønh ñoái vôùi khoå coõi Duïc, thì coù ñuû hai caùch hieän thaáy, laø lìa duïc hieän thaáy vaø töï thaân hieän thaáy. Ngöôøi tu haønh ñoái vôùi noãi khoå ôû coõi Saéc, Voâ saéc coù moät thöù hieän thaáy, ñoù laø lìa duïc hieän thaáy. Ví nhö ngöôøi ñi buoân coù hai gaùnh cuûa caûi: moät gaùnh töï mình gaùnh, moät gaùnh sai ngöôøi khaùc gaùnh. Ñoái vôùi gaùnh cuûa caûi töï mình gaùnh laáy thì coù hai thöù hieän thaáy: 1. Bieát vaät hieän thaáy. 2. Bieát nheï, naëng hieän thaáy. Ñoái vôùi gaùnh cuûa caûi sai ngöôøi khaùc gaùnh thì chæ coù moät thöù hieän thaáy, goïi laø bieát vaät hieän thaáy. Laïi coù ngöôøi noùi: Khoå coõi Duïc coù ba thöù: Thieän, baát thieän, voâ kyù, vì cho neân thaáy tröôùc. Khoå coõi Saéc, Voâ saéc coù hai thöù: Thieän, voâ kyù,

neân thaáy sau. Laïi coù ngöôøi noùi: Khi thaáy khoå coõi Duïc döùt tröø hai thöù kieát: baát thieän, voâ kyù. Luùc thaáy khoå coõi Saéc, Voâ saéc, chæ döùt tröø voâ kyù, Nhö baát thieän, voâ kyù, thì coù baùo, khoâng coù baùo, sinh moät quaû, sinh hai quaû, töông öng vôùi khoângù hoå, khoâng theïn, khoâng töông öng vôùi khoâng hoå, khoâng theïn, phaûi bieát cuõng gioáng nhö theá. Laïi coù ngöôøi noùi: Cheâ bai noùi laø khoâng coù khoå thì tröôùc laø töø coõi Duïc, sau laø coõi Saéc, Voâ saéc. Coøn neáu tin laø coù khoå thì cuõng tröôùc laø töø coõi Duïc, sau môùi laø coõi Saéc, Voâ saéc. Nhö cheâ bai sinh nieàm tin, thì khoâng trí, coù trí, nghi ngôø, quyeát ñònh, taø

kieán, chaùnh kieán, phaûi bieát cuõng gioáng nhö theá. Neáu Thaùnh ñaïo khôûi thì tröôùc ñaõ laøm xong caùc vieäc coõi Duïc, sau thì coõi Saéc, Voâ saéc môùi ñeàu cuøng coù. Hoûi: Bieän söï vaø thaáy ñaïo coù gì khaùc nhau? Ñaùp: Hoaëc coù ngöôøi noùi: Khoâng coù khaùc nhau. Hoaëc coù ngöôøi noùi: Cuõng coù khaùc nhau. Bieát roõ nhoùm laø thaáy ñaïo, döùt tröø kieát laø bieän söï. Laïi coù ngöôøi noùi: Trí nhaän bieát laø thaáy ñaïo, trí döùt tröø laø bieän söï. Nhö vaäy, trí laøm chöùng, minh ñaéc laøm chöùng, minh ñaïo giaûi thoaùt, quaû cuûa ñaïo, phaûi bieát cuõng gioáng nhö theá. Laïi coù ngöôøi noùi: Chuû theå nhaän thöùc duyeân theo caûnh giôùi laø thaáy ñaïo, ñoái töôïng taùc ñoäng laø bieän söï. Laïi coù ngöôøi noùi: Moät saùt-na laø thaáy ñaïo, traïng thaùi noái tieáp sau laø bieän söï. Nhö moät saùt-na, noái tieáp nhau sau ñaáy, nhaäp soá, soá nhaäp, phaûi bieát cuõng gioáng nhö theá. Laïi coù ngöôøi noùi: Sôû taùc cuûa ñaïo voâ ngaïi, goïi laø thaáy ñaïo, sôû taùc cuûa ñaïo giaûi thoaùt, goïi laø bieän söï. Nhö sôû taùc cuûa ñaïo voâ ngaïi, sôû taùc cuûa ñaïo giaûi thoaùt, thì laùnh xa aùc, tu thieän, boû voâ nghóa ñöôïc coù, nghóa ra khoûi nôi thaáp keùm, nhaäp thaéng xöù, töø boû söï höøng chaùy cuûa aùi, lìa aùi ñeå ñöôïc yeân vui, phaûi bieát cuõng gioáng nhö theá. Neáu khi ñöôïc chaùnh quyeát ñònh, tröôùc thaáy khoå haønh cuûa khoå ñeá ôû coõi Voâ saéc. Cuõng theá, phaùp Theá ñeä nhaát, neân noùi laø thuoäc coõi Voâ saéc chaêng? Cho ñeán noùi roäng. Hoûi: Luùc ñöôïc chaùnh quyeát ñònh, khoâng thaáy tröôùc khoå coõi Saéc, khoâng ngaên phaùp Theá ñeä nhaát ñöôïc goïi laø thuoäc coõi Saéc. Nhö vaäy, khi ñöôïc chaùnh quyeát ñònh, seõ khoâng thaáy tröôùc haønh khoå cuûa khoå ñeá coõi Voâ saéc, phaùp Theá ñeä nhaát laø thuoäc coõi Voâ saéc thì coù loãi gì? Ñaùp: Trong coõi Saéc coù duyeân khaép, trí bieát coù theå duyeân vôùi ñòa

döôùi, cho neân coù ñöôïc phaùp Theá ñeä nhaát. Trong coõi Voâ saéc, khoâng coù trí duyeân khaép, coù theå duyeân vôùi ñòa döôùi, cho neân khoâng coù phaùp Theá ñeä nhaát. Chæ coù Thaùnh ñaïo khôûi, tröôùc ñaõ xong vieäc ôû coõi Duïc cho ñeán noùi roäng. Khoâng neân noùi phaùp Theá ñeä nhaát laø thuoäc veà coõi Voâ saéc. Ngöôøi taïo ra nghóa noùi: Vì sao phaùp Theá ñeä nhaát khoâng neân noùi laø thuoäc veà coõi Voâ saéc? Hoaëc coù ngöôøi noùi: Coõi Voâ saéc kia chaúng phaûi nhaân, chaúng phaûi ñòa, chaúng phaûi ñoà ñöïng. Vì chaúng phaûi ñoà ñöïng v.v..., neân khoâng coù phaùp Theá ñeä nhaát. Laïi coù ngöôøi noùi: Neáu xöù kia coù caên thieän quaùn ñeá, nhö Noaõn, Ñaûnh, Nhaãn, thì xöù naày neân coù phaùp Theá ñeä nhaát. Vì trong coõi Voâ saéc kia khoâng coù, neân khoâng coù phaùp Theá ñeä nhaát. Laïi coù ngöôøi noùi: Neáu xöù coù thaáy ñaïo thì seõ coù phaùp Theá ñeä nhaát. Trong coõi Voâ saéc, vì khoâng coù thaáy ñaïo neân khoâng coù phaùp Theá ñeä nhaát. Laïi coù ngöôøi noùi: Neáu ñòa coù trí duyeân khaép taát caû phaùp, cuõng coù ñaïo ñoái trò döùt tröø kieát, töùc coù phaùp Theá ñeä nhaát. Trong coõi Duïc, tuy coù trí coù theå duyeân vôùi taát caû ñòa nhöng khoâng coù ñaïo ñoái trò döùt tröø kieát. Trong coõi Voâ saéc, tuy coù ñaïo ñoái trò döùt tröø kieát maø khoâng coù trí ñeå duyeân vôùi taát caû ñòa. Cho neân ôû coõi Duïc, coõi Voâ saéc khoâng coù phaùp Theá ñeä nhaát. Laïi coù ngöôøi noùi: Vì caên thieän coõi Duïc khoâng vaéng laëng, neân khoâng coù phaùp

Theá ñeä nhaát. Vì ñaïo coõi Voâ saéc raát vaéng laëng, neân khoâng coù phaùp Theá ñeä nhaát. Laïi coù ngöôøi noùi: Vì caên thieän coõi Duïc suy yeáu, neân khoâng coù phaùp Theá ñeä nhaát. Trong coõi Voâ saéc, vì chaúng phaûi caûnh giôùi neân khoâng coù phaùp Theá ñeä nhaát. Laïi nöõa, hoaëc coù ngöôøi noùi: Nhaäp ñònh voâ saéc, boû ñi töôûng saéc, cho ñeán noùi roäng. Hoûi: Khoâng neân noùi: Laïi nöõa, hoaëc coù ngöôøi noùi. Neáu noùi laïi coù ngöôøi noùi thì nghóa seõ khoâng nhaát ñònh. Neân noùi raèng: Nhaäp ñònh voâ saéc, boû ñi töôûng saéc, cho ñeán noùi roäng. Vì sao? Vì cuøng laøm roõ moät nghóa, thaønh thöû khoâng neân nhö tröôùc ñaõ noùi: Haønh khoå v.v... cuûa khoå ñeá ôû coõi Voâ saéc, maø neân noùi raèng: Nhaäp ñònh voâ saéc, boû ñi töôûng saéc, cho ñeán noùi roäng. Vì sao? Vì ñoù laø nghóa caên baûn, neân noùi nhö theá, nhöng khoâng nhö vaäy thì coù nghóa gì? Ñaùp: Ngoân ngöõ coù hai thöù: 1. Phöông tieän.

SOÁ 1546 - LUAÄN A TYØ ÑAØM TYØ BAØ SA, Quyeån 2 39

2. Caên baûn. Tröôùc ñaõ noùi, laø lôøi phöông tieän, sau ñaõ noùi, laø lôøi caên baûn. Laïi coù ngöôøi noùi: Thuyeát tröôùc, laø noùi veà khoå phaùp nhaãn duyeân vôùi phaùp coõi Duïc, thuyeát sau, laø noùi veà phaùp Theá ñeä nhaát ñoàng moät duyeân vôùi khoå phaùp nhaãn. Phaûi bieát, coõi Voâ saéc khoâng theå duyeân vôùi coõi Duïc. Hoûi: Boû ñi töôûng saéc, theå taùnh laø gì? Ñaùp: Laø baûy ñòa. Ñoù laø boán ñònh voâ saéc vaø ba Vò chí. Hoûi: Choã naày noùi tröø boû töôûng saéc, kieàn-ñoä Boán ñaïi cuõng noùi tröø boû töôûng saéc, nhö Ba-la-dieân noùi keä: Boû ñi töôûng saéc Ñoaïn ñöôïc aùi duïc Vôùi phaùp trong, ngoaøi Khoâng gì chaúng thaáy. Nhö kinh Chuùng nghóa, noùi keä: Cuõng khoâng coù höõu töôûng Cuõng chaúng khoâng Voâ töôûng Boû töôûng saéc nhö theá Döùt ñöôïc nhaân khaùt aùi. Nhöõng ñieàu nhö theá coù gì khaùc nhau? Ñaùp: Hoaëc coù ngöôøi noùi: Choã naày noùi tröø boû töôûng saéc, nghóa laø tröø boû töôûng saéc cuûa ñòa döôùi. Kieàn-ñoä Boán ñaïi noùi loaïi tröø töôûng saéc nghóa laø boû ñi saéc coù ñoái, nhö caùc kinh Ba-la-dieân chuùng nghóa noùi keä: Tröø boû töôûng saéc Döùt duyeân saéc aùi. Hoaëc coù ngöôøi noùi: Choã naày noùi tröø boû töôûng saéc laø boán nieäm xöù. Kieàn-ñoä boán ñaïi noùi tröø boû töôûng saéc nghóa laø thaân nieäm xöù, nhö kinh Ba-la-dieân chuùng nghóa noùi. Tröø boû töôûng saéc laø phaùp nieäm xöù. Laïi coù ngöôøi noùi: Choã naày noùi tröø boû töôûng saéc laø boán ñònh voâ saéc vaø ba Vò chí. Kieàn-ñoä boán ñaïi noùi tröø boû töôûng saéc laø ñeä Töù thieàn, laø baøi keä maø kinh Ba-la-dieân Chuùng Nghóa ñaõ noùi: Tröø boû töôûng saéc Tröø aùi duyeân saéc. Laïi coù ngöôøi noùi: ÔÛ ñaây noùi tröø boû töôûng saéc, nghóa laø ñaïo noäi ngoaïi naày cuøng tröø boû phaùp töôûng saéc, ba phaùp coøn laïi khoâng cuøng tröø boû phaùp töôûng saéc. Phaùp Theá ñeä nhaát neân noùi laø coù giaùc, coù quaùn; khoâng giaùc, coù quaùn; khoâng giaùc khoâng quaùn?

SOÁ 1546 - LUAÄN A TYØ ÑAØM TYØ BAØ SA, Quyeån 2 40

Hoûi: Vì sao soaïn luaän naày? Ñaùp: Vì ñeå ngaên yù cuûa nhöõng ngöôøi kia noùi phaùp Theá ñeä nhaát laø thuoäc veà coõi Duïc. Laïi coù ngöôøi noùi: Tröôùc ñaõ noùi theå taùnh cuûa phaùp Theá ñeä nhaát ñaõ noùi lyù do, ñaõ noùi veà giôùi, maø chöa

noùi veà ñòa. Nay seõ noùi. Laïi coù ngöôøi noùi: Tröôùc duø ñaõ laøm roõ phaùp Theá ñeä nhaát laø thuoäc veà coõi Saéc, nhöng trong coõi Saéc laïi coù ba thöù ñòa: Ñòa coù giaùc, coù quaùn, ñòa khoâng giaùc, coù quaùn, ñòa khoâng giaùc, khoâng quaùn, chöa noùi phaùp Theá ñeä nhaát laø ôû ñòa naøo? Nay vì muoán noùi. Vì sao? Vì caên thieän coõi Saéc, coù loaïi ôû moät ñòa, nhö tònh giaûi thoaùt, coù loaïi ôû hai ñòa, nhö hyû v.v... Nay vì muoán noùi ñòa cuûa phaùp Theá ñeä nhaát, neân soaïn luaän naày. Phaùp Theá ñeä nhaát hoaëc coù giaùc, coù quaùn, cho ñeán noùi roäng. Hoûi: Theá naøo laø coù giaùc coù quaùn? Ñaùp: Neáu döïa vaøo Tam-muoäi coù giaùc, coù quaùn, seõ ñöôïc phaùp Theá ñeä nhaát, nhö thieàn Vò chí vaø Sô thieàn. Hoûi: Treân noùi nöông ñieàu aáy coù nghóa gì? Ñaùp: Hoaëc coù ngöôøi noùi: Ñeàu coù nghóa sinh, laø nghóa nöông. Khi phaùp Theá ñeä nhaát kia sinh, vì töông öng vôùi söùc ñònh, neân ñaõ gìn giöõ phaåm taâm khoâng ñeå taùn loaïn, ñoù laø nghóa nöông. Laáy gì ñeå nhaän bieát? Vì coù thaønh vaên noùi laø ñeàu coù nghóa sinh, laø nghóa nöông. Nhö noùi: Neáu nöông Tam-muoäi khoâng thì ñöôïc chaùnh quyeát ñònh. Trong ñaây töùc ñaõ noùi ñeàu coù sinh laø nghóa nöông. Nhö khoå phaùp nhaãn töông öng vôùi Tam-muoäi Khoâng laø nghóa nöông, ñeàu coù sinh. Tam-muoäi Khoâng cuõng töông öng vôùi phaùp Theá ñeä nhaát, ñoù goïi laø nghóa nöông. Laïi coù ngöôøi noùi: Vôùi nghóa thöù lôùp duyeân laø nghóa nöông. Nhö nhaãn taêng thöôïng töông öng vôùi Tam-muoäi, laøm thöù lôùp duyeân cho phaùp Theá ñeä nhaát, ñoù goïi laø nghóa nöông. Lôøi bình: Töùc nöông vaøo ñòa kia, ñoù goïi laø nghóa nöông, thuyeát nhö theá laø hay. Hoûi: Theá naøo laø khoâng giaùc, coù quaùn? Ñaùp: Neáu döïa vaøo Tam-muoäi khoâng giaùc, coù quaùn seõ ñöôïc phaùp Theá ñeä nhaát, ñaáây goïi laø khoâng giaùc coù quaùn, nhö thieàn trung gian chaúng haïn. Hoûi: Theá naøo laø khoâng giaùc, khoâng quaùn? Ñaùp: Neáu nöông Tam-muoäi khoâng giaùc, khoâng quaùn seõ ñöôïc phaùp Theá ñeä nhaát, ñoù goïi laø khoâng giaùc, khoâng quaùn, chaúng haïn nhö Nhò thieàn, cho ñeán Ñeä Töù thieàn.

SOÁ 1546 - LUAÄN A TYØ ÑAØM TYØ BAØ SA, Quyeån 2 41

Hoûi: Vì sao noùi phaùp Theá ñeä nhaát ôû ba ñòa? Ñaùp: Vì yù muoán nhaèm ngaên nghóa cuøng ñeàu, nhö Di-sa-taéc boä noùi: Phaùp Theá ñeä nhaát laø phaùp coù giaùc, coù quaùn, coù töôùng, coù theá löïc, khoâng nhaát ñònh, laø taùnh phaøm phu, duyeân höõu vi. Coù giaùc, coù quaùn, laø coù theå phaân bieät. Coù töôùng: Vì laø naêng duyeân. Coù theá löïc: Vì khoù ñöôïc. Khoâng nhaát ñònh: Vì khoâng coù taâm töông töï noái tieáp nhau. Laø phaøm phu: Nghóa laø coù theå ñaït ñöôïc trong thaân phaøm phu. Duyeân höõu vi: Nghóa laø duyeân caùc haønh. Vì yù nhaèm ngaên nghóa cuøng ñeàu nhö theá, neân noùi laø ôû ba ñòa. Neáu döïa vaøo ñòa Vò chí ñöôïc chaùnh quyeát ñònh. Moät ñòa kia thì thaáy ñaïo tu, moät ñòa thì tu phaùp Theá ñeä nhaát. Neáu döïa vaøo Sô thieàn ñaït ñöôïc chaùnh quyeát ñònh, hai ñòa kia thì thaáy ñaïo tu, moät ñòa thì phaùp Theá ñeä nhaát tu. Neáu nöông thieàn trung gian, ñöôïc chaùnh quyeát ñònh, ba ñòa thaáy ñaïo tu, moät ñòa phaùp Theá ñeä nhaát tu. Neáu nöông Nhò thieàn ñöôïc chaùnh quyeát ñònh, thì boán ñòa thaáy ñaïo tu, moät ñòa phaùp Theá ñeä nhaát tu. Neáu döïa vaøo ba thieàn ñöôïc chaùnh quyeát ñònh, thì naêm ñòa thaáy ñaïo tu, moät ñòa phaùp Theá ñeä nhaát tu. Neáu nöông Boán thieàn

ñöôïc chaùnh quyeát ñònh, thì saùu ñòa thaáy ñaïo tu, moät ñòa phaùp Theá ñeä nhaát tu. Laïi coù ngöôøi noùi: Neáu döïa vaøo thieàn Vò chí, ñöôïc chaùnh quyeát ñònh, thì moät ñòa thaáy ñaïo tu, coøn moät ñòa phaùp Theá ñeä nhaát tu. Neáu döïa vaøo Sô thieàn ñöôïc chaùnh quyeát ñònh, thì hai ñòa thaáy ñaïo tu, hai ñòa phaùp Theá ñeä nhaát tu. Neáu nöông thieàn trung gian ñöôïc chaùnh quyeát ñònh, thì ba ñòa thaáy ñaïo tu, ba ñòa phaùp Theá ñeä nhaát tu. Vì sao? Vì ñeàu laø phaùp cuûa moät ñòa. Phaùp höõu laäu trong aáy, moät thöù. Vò söû sai khieán, neân caùc vieäc thieän trong ñaáy xoay vaàn chuyeån bieán thaønh nhaân. Hai thieàn trôû leân, nhö tröôùc ñaõ noùi. Lôøi bình: Ngöôøi kia khoâng neân noùi nhö theá. Vì sao? Vì neáu döïa vaøo Tam-muoäi khoâng giaùc, coù quaùn ñöôïc chaùnh quyeát ñònh thì seõ ñöôïc hai thöù phaùp Theá ñeä nhaát: Coù giaùc coù quaùn, khoâng giaùc coù quaùn. Neáu vaäy thì seõ traùi vôùi vaên kinh. Nhö noùi: Sao goïi laø khoâng giaùc, coù quaùn? Neáu döïa vaøo thieàn trung gian thì seõ ñöôïc phaùp Theá ñeä nhaát, ñaáy goïi laø khoâng giaùc, coù quaùn, nhö tröôùc noùi laø hay. Hoûi: Vì sao thaáy ñaïo tu ôû ñòa mình ñòa ngöôøi maø chaúng phaûi phaùp Theá ñeä nhaát? Ñaùp: Hoaëc coù ngöôøi noùi: Vì thaáy ñaïo xoay vaàn laøm nhaân, neân

chaúng phaûi phaùp Theá ñeä nhaát. Laïi coù ngöôøi noùi: Thaáy ñaïo tu trong thaân baäc Thaùnh, vì tu trong thaân baäc Thaùnh neân tu ôû ñòa mình ñòa ngöôøi. Phaùp Theá ñeä nhaát ñöôïc tu trong thaân phaøm phu, do tu trong thaân phaøm phu neân chæ tu ôû töï ñòa, chaúng phaûi tu ôû ñòa ngöôøi khaùc. Laïi coù ngöôøi noùi: Vì thaáy ñaïo coù ba vieäc cho neân tu: 1. Töø nhaân sinh. 2. Coù theå laøm ñoái trò. 3. Coù theå bieän söï. Töø nhaân sinh, nghóa laø trong saùu ñòa xoay vaàn laøm nhaân laãn nhau. Ñoái trò: Neáu ñoái trò döùt tröø duïc cuûa moät ñòa thì ñòa coøn laïi cuõng ñöôïc goïi laø ñoái trò döùt tröø. Bieän söï: Nhö bieän söï cuûa moät ñòa, ñòa coøn laïi cuõng bieän. Phaùp Theá ñeä nhaát khoâng töø nhaân sinh, nghóa laø khoâng xoay vaàn laøm nhaân. Khoâng phaûi ñoái trò, nghóa laø khoâng döùt tröø kieát. Khoâng bieän söï, nghóa laø chaúng phaûi nhö Thaùnh ñaïo coù theå laøm xong moïi vieäc. Vì tu ñaïo cuõng laáy ba vieäc naày, neân tu ôû ñòa mình vaø ñòa ngöôøi kia cuõng xoay vaàn laøm nhaân. Nhö phaùp trí döùt tröø kieát coõi Duïc, tyû trí cuõng tu. Tyû trí ñoù chaúng phaûi ñaïo ñoái trò coõi Duïc. Khi phaùp trí hieän tieàn, vöøa goïi laø tu, vöøa goïi laø ñoái trò. Bieän söï: Nhö ñòa ñeä Töù thieàn tu khoå trí thì ñòa Sô thieàn cuõng tu. Nhö ñaïo cuûa ñòa Sô thieàn hoaøn thaønh xong coâng vieäc thì ñaïo cuûa ñòa ñeä Töù thieàn cuõng hoaøn thaønh. Nhö ñaïo cuûa ñòa ñeä Töù thieàn hoaøn taát coâng vieäc thì ñòa Sô thieàn cuõng hoaøn thaønh. Laïi coù ngöôøi noùi: Nhöõng vieäc laøm cuûa phaùp voâ laäu laø khaùc, vieäc laøm cuûa phaùp höõu laäu laø khaùc. Vì sao? Vì phaùp Theá ñeä nhaát bò aùi troùi buoäc, coøn phaùp voâ laäu thì khoâng bò thuoäc veà aùi. Laïi coù ngöôøi noùi: Vì phaùp Theá ñeä nhaát coù nhô, coù loãi laàm, coù caën ñuïc ñoäc haïi, cho neân khoâng tu ôû ñòa mình vaø ñòa ngöôøi. Thaáy ñaïo khoâng coù veát nhô, khoâng coù loãi, khoâng coù ñoäc haïi, khoâng coù caën ñuïc, vì cho neân tu ôû ñòa mình, ñòa ngöôøi. Laïi coù ngöôøi noùi: Phaùp Theá ñeä nhaát ôû giôùi naøo thì thuoäc veà giôùi ñoù, taïi ñòa naøo thì thuoäc veà ñòa ñoù. Coøn phaùp

voâ laäu thì ôû taïi giôùi, taïi ôû ñòa naøo ñeàu khoâng bò leä thuoäc ôû ñòa, nôi giôùi ñoù. Laïi coù ngöôøi noùi: Phaùp Theá ñeä nhaát ôû thaân coù troùi buoäc, coøn phaùp voâ laäu ôû thaân khoâng troùi buoäc. Laïi coù ngöôøi noùi: Phaùp Theá ñeä nhaát taát nhieân sinh baùo, coøn phaùp voâ laäu thì khoâng sinh baùo. Hoûi: Ñoàng laø höõu laäu. Vì sao ñaúng trí bieân cuûa thaáy ñaïo tu ôû ñòa

mình, ñòa ngöôøi maø chaúng phaûi phaùp Theá ñeä nhaát? Ñaùp: Hoaëc coù ngöôøi noùi: Ñaúng trí cuûa thaáy ñaïo khoâng duïng coâng maø ñöôïc, do söùc cuûa thaáy ñaïo neân tu. Nhö trong thaáy ñaïo coù theå tu ôû ñòa mình, ñòa ngöôøi, ñaúng trí cuûa thaáy ñaïo kia cuõng tu. Coøn phaùp Theá ñeä nhaát caàn phaûi duøng coâng söùc lôùn môùi ñöôïc, vì cho neân chæ tu ôû ñòa mình, khoâng tu ôû ñòa ngöôøi. Laïi coù ngöôøi noùi: Ñaúng trí cuûa thaáy ñaïo laø quyeán thuoäc cuûa thaáy ñaïo, thöôøng khoâng lìa nhau. Nhö thaáy ñaïo tu ôû ñòa mình vaø ñòa ngöôøi, thì ñaúng trí kia cuõng gioáng nhö theá. Phaùp Theá ñeä nhaát chaúng phaûi quyeán thuoäc cuûa thaáy ñaïo, laïi lìa nhau, vì cho neân chæ tu ôû ñòa mình, khoâng tu ñòa ngöôøi. Laïi coù ngöôøi noùi: Ñaúng trí cuûa thaáy ñaïo laø baäc Kieân tín, Kieân phaùp, coù theå ñaït ñöôïc trong thaân. Neáu khôûi ôû ñòa treân, thì phaùp seõ hieän ôû tröôùc, ôû ñòa döôùi lieàn tu. Phaùp Theá ñeä nhaát coù theå ñaït ñöôïc trong thaân phaøm phu, maø taát caû phaøm phu thì khoâng theå tu ôû ñòa ngöôøi. Hoûi: Vì sao thaáy ñaïo cuûa ñòa treân, khi hieän ôû tröôùc laïi tu ôû ñòa döôùi? Thaáy ñaïo cuûa ñòa döôùi luùc hieän ôû tröôùc, thì ñòa treân khoâng tu? Ñaùp: Hoaëc coù ngöôøi noùi: Vì phaùp cuûa ñòa treân laø hôn, neáu khi hieän ra ôû tröôùc, töùc laø tu ôû ñòa döôùi. Coøn phaùp cuûa ñòa döôùi keùm, neân luùc hieän ôû tröôùc, khoâng tu ôû ñòa treân. Ví nhö ngöôøi vöôït hôn khoâng caàn phaûi ñeán chæ ngöôøi yeáu keùm, coøn ngöôøi yeáu keùm thì phaûi tìm ñeán choã ngöôøi vöôït hôn, phaùp aáy cuõng gioáng nhö theá. Laïi coù ngöôøi noùi: Neáu nöông ôû ñòa treân, ñöôïc chaùnh quyeát ñònh, caùc phaùp cuûa ñòa döôùi, vì tröôùc ñaõ ñöôïc, cho neân tu. Neáu döïa vaøo ñòa döôùi ñöôïc chaùnh quyeát ñònh, thì caùc phaùp cuûa ñòa treân hoaëc ñöôïc, khoâng ñöôïc, vì cho neân khoâng tu. Laïi coù ngöôøi noùi: Caùc phaùp cuûa ñòa treân töø nhaân cuûa ñòa döôùi sinh, caùc phaùp cuûa ñòa döôùi khoâng töø nhaân cuûa ñòa treân sinh, theá neân khoâng tu. Laïi coù ngöôøi noùi: Phaùp cuûa ñòa döôùi khoâng theå ñoái trò ñòa treân, phaùp cuûa ñòa treân coù theå ñoái trò ñòa döôùi. Vì khoâng ñoái trò neân khoâng tu. Laïi coù ngöôøi noùi: Neáu döïa vaøo ñòa treân ñöôïc chaùnh quyeát ñònh, thì baáy giôø vì lìa duïc cuûa ñòa döôùi neân tu. Neáu döïa vaøo ñòa döôùi ñöôïc chaùnh quyeát ñònh, thì ñòa treân hoaëc lìa duïc, hoaëc khoâng lìa duïc. Neáu lìa duïc thì ñoái vôùi phaùp cuûa ñòa treân seõ khoâng ñöôïc töï taïi. Neáu ñöôïc töï taïi, thì leõ ra ñòa treân ñöôïc chaùnh quyeát ñònh nhöng khoâng theå ñöôïc, neân bieát khoâng töï taïi. Laïi coù ngöôøi noùi: Phaùp cuûa ñòa döôùi thuoäc veà ñòa treân, vì cho neân

tu. Coøn phaùp cuûa ñòa treân khoâng thuoäc veà ñòa döôùi, vì cho neân khoâng tu. Laïi coù ngöôøi noùi: Gioáng nhö coù saùu thöù phaùp phoøng hoä, vì trôøi Ba Möôi Ba

chuaån bò ñoái phoù vôùi A-tu-la, neân saép ñaët saùu thöù phoøng hoä laø: 1. Döïavaøo nöôùc nôi roàng ôû. 2. Thaàn tay caàm chaøy. 3. Thaàn tay caàm traøng hoa. 4. Thaàn Thöôøng buoâng lung. 5. Boán Thieân vöông. 6. Trôøi Ba Möôi Ba. Neáu nöông vaøo nöôùc nôi roàng ôû, maø coù theå ñaäp tan A-tu-la, thì naêm thöù coøn laïi khoâng coù vieäc gì. Neáu roàng ôû nöôùc khoâng theå thaéng, thì thaàn tay caàm giuùp ñôõ, boán thöù coøn laïi voâ söï, ñöùng yeân. Neáu hai thöù khoâng chieán thaéng noåi A-tu-la thì thaàn Trì Hoa Man giuùp ñôõ, ba thöù coøn laïi voâ söï, yeân oån. Neáu caû ba khoâng chieán thaéng A-tu-la, thì thaàn buoâng lung giuùp ñôõ, hai thöù coøn laïi voâ söï, ñöùng yeân. Neáu boán thöù khoâng chieán thaéng noåi A-tu-la, thì Töù Thieân vöông giuùp ñôõ, moät thöù coøn laïi voâ söï, ñöùng yeân. Neáu caû naêm thöù khoâng thaéng noåi A-tu-la, thì trôøi Ba Möôi Ba giuùp ñôõ, Ñeá-thích voâ söï, ñöùng yeân. Neáu nhöõng ngöôøi kia khoâng chieán thaéng, thì baáy giôø Ñeá-thích ñích thaân tham chieán, caàm chaøy Kim cang tuoân möa baõo Kim cöông, luùc ñoù chuùng A-tu-la lieàn thoái lui, tan traän! Cuõng theá, ñoái trò döùt tröø kieát cuûa thaáy ñaïo, trong saùu ñòa, neáu döïa vaøo ñòa Vò chí ñöôïc chaùnh quyeát ñònh, töùc thaáy ñaïo cuûa ñòa aáy seõ döùt tröø kieát, thaáy ñaïo thì döùt kieát thì naêm ñòa coøn laïi voâ söï maø truï. Neáu nöông nôi Sô thieàn ñöôïc chaùnh quyeát ñònh thì caùc ñòa treân seõ voâ söï maø truï. Tu ñaéc thieàn Vò chí cuõng thuaän theo Sô thieàn. Neáu döïa vaøo trung gian, Nhò thieàn, Tam thieàn cuõng gioáng nhö theá. Neáu döïa vaøo Töù thieàn ñöôïc chaùnh quyeát ñònh thì thaáy ñaïo trong boán thieàn kia seõ döùt tröø kieát, thaáy ñaïo döùt kieát thì tu ñaéc cuûa ñòa döôùi cuõng thuaän theo thieàn thöù tö. Laïi coù ngöôøi noùi: Gioáng nhö treân söôøn nuùi coù saùu lôùp ao thöù lôùp maø xuoáng, nöôùc ôû ao treân xoay vaàn chaûy xuoáng, coøn nöôùc nôi ao döôùi khoâng theå chaûy ngöôïc leân ao treân. Ñaây cuõng gioáng nhö theá. Doøng voâ laäu cuûa ñòa treàn tuoân chaûy xuoáng ñòa döôùi, vì cho neân tu. Doøng voâ laäu cuûa ñòa döôùi khoâng theå chaûy ngöôïc leân ñòa treân, do ñoù neân khoâng tu. Hoûi: Phaùp Theá ñeä nhaát töøng coù giaùc khoâng coù quaùn chaêng? Coù quaùn khoâng coù giaùc chaêng? Cuõng coù giaùc, coù quaùn chaêng? Khoâng coù giaùc, khoâng coù quaùn chaêng?

SOÁ 1546 - LUAÄN A TYØ ÑAØM TYØ BAØ SA, Quyeån 2 45

Ñaùp: Coù. Theá naøo laø coù giaùc khoâng coù quaùn ? Nhö giaùc cuûa thieàn Vò chí, Sô thieàn, töông öng vôùi quaùn. Vì sao? Vì quaùn khoâng töông öng. Theá naøo laø coù quaùn, khoâng coù giaùc? Ñaùp: Giaùc töùc caùc phaùp töông öng vôùi quaùn cuûa thieàn trung gian. Theá naøo laø coù giaùc, coù quaùn? Nhö thieàn Vò chí, Sô thieàn, tröø giaùc, quaùn cuûa hai thieàn ñoù ra, laø phaùp töông öng coøn laïi, caùi goïi möôøi ñaïi ñòa, laø möôøi thieän ñaïi ñòa vaø taâm. Theá naøo laø khoâng coù giaùc, khoâng coù quaùn? Ñaùp: Nghóa laø quaùn cuûa thieàn trung gian, caùc giaùc quaùn coøn laïi, laø phaùp baát töông öng. Nhö phaùp töông öng cua Hai thieàn, Ba thieàn, Boán thieàn vaø saéc, taâm baát töông öng haønh. Hoûi: Coù phaùp Theá ñeä nhaát khoâng coù giaùc, coù quaùn, chaúng phaûi khoâng giaùc, coù quaùn, chaúng phaûi khoâng giaùc, khoâng quaùn chaêng? Ñaùp: Coù. Nhö quaùn ôû ñòa cuûa thieàn Vò chí, Sô thieàn. Hai thieàn ñoù khoâng coù giaùc, coù quaùn. Vì sao? Vì nhö noùi:

Theá naøo laø phaùp töông öng vôùi giaùc quaùn? Neáu phaùp töông öng vôùi giaùc quaùn thì quaùn kia chæ töông öng vôùi giaùc, khoâng töông öng vôùi quaùn. Theá naøo laø chaúng khoâng giaùc, coù quaùn? Ñaùp: Laø quaùn. Vì sao? Vì nhö noùi: Theá naøo laø phaùp töông öng vôùi khoâng giaùc, coù quaùn? Neáu phaùp khoâng töông öng vôùi giaùc maø phaùp töông öng vôùi quaùn thì quaùn kia chæ töông öng vôùi giaùc khoâng töông öng vôùi quaùn. Theá naøo laø chaúng phaûi khoâng giaùc, khoâng quaùn? Ñaùp: Laø quaùn. Vì sao? Vì nhö noùi: Theá naøo laø phaùp töông öng vôùi khoâng giaùc, khoâng quaùn? Neáu phaùp khoâng töông öng vôùi giaùc, quaùn, thì quaùn kia tuy khoâng töông öng vôùi quaùn, nhöng töông öng vôùi giaùc. Hoûi: Coù phaùp Theá ñeä nhaát, chaúng phaûi töông öng vôùi coù giaùc, coù quaùn, chaúng phaûi khoâng laø quaùn chaêng? Ñaùp: Coù. Quaùn cuûa thieàn trung gian, thieàn kia khoâng töông öng vôùi giaùc, quaùn, chaúng phaûi khoâng laø quaùn. Hoûi: Coù khi naøo phaùp Theá ñeä nhaát ôû ñòa coù giaùc, coù quaùn, chaúng phaûi giaùc chæ laø quaùn chaêng? Ñaùp: Coù. ÔÛ ñòa Vò chí vaø Sô thieàn, giaùc chæ töông öng vôùi quaùn, chaúng phaûi giaùc. Hoûi: Coù khi naøo phaùp Theá ñeä nhaát ôû ñòa khoâng coù giaùc, coù quaùn, töông öng vôùi chaúng phaûi giaùc, chaúng phaûi quaùn chaêng? Ñaùp: Coù, laø quaùn cuûa thieàn trung gian. Hoûi: Coù khi naøo phaùp Theá ñeä nhaát ôû ñòa coù giaùc, coù quaùn, cuõng coù

giaùc, coù quaùn, khoâng giaùc, coù quaùn, khoâng giaùc, khoâng quaùn chaêng? Ñaùp: Coù. Theá naøo laø coù giaùc, coù quaùn? Nhö ñòa cuûa thieàn Vò chí vaø Sô thieàn, phaùp töông öng vôùi giaùc, quaùn. Theá naøo laø khoâng giaùc, coù quaùn? Töùc laø giaùc kia. Theá naøo laø khoâng giaùc, khoâng quaùn? Töùc laø saéc, taâm baát töông öng haønh kia. Hoûi: Coù khi naøo phaùp Theá ñeä nhaát ôû ñòa khoâng giaùc, coù quaùn, khoâng giaùc, coù quaùn, khoâng giaùc, khoâng quaùn chaêng? Ñaùp: Coù. Theá naøo laø khoâng giaùc, coù quaùn? Nhö thieàn trung gian vaø phaùp töông öng vôùi khoâng giaùc, coù quaùn. Theá naøo laø khoâng giaùc, khoâng quaùn? Laø ngöôøi kia quaùn saéc, taâm baát töông öng haønh. Phaùp Theá ñeä nhaát neân noùi laø töông öng vôùi laïc caên, cho ñeán noùi roäng. Hoûi: Vì sao soaïn luaän naày? Ñaùp: Tröôùc ñaõ noùi veà lyù do, giôùi ñòa, theå taùnh cuûa phaùp Theá ñeä nhaát, nhöng chöa noùi ñeán töông öng, nay vì muoán noùi (neân soaïn luaän naày). Laïi coù ngöôøi noùi: Tröôùc ñaõ noùi phaùp Theá ñeä nhaát ôû ba ñòa, chöa noùi ôû saùu ñòa. Nay muoán duøng caên ñeå noùi veà nghóa saùu ñòa cho roõ raøng, nhö nhìn quaû A-ma-laëc trong taâm baøn tay. Hoûi: Theá naøo laø phaùp Theá ñeä nhaát töông öng vôùi laïc caên? Ñaùp: Neáu döïa vaøo ñeä Tam thieàn ñeå ñöôïc phaùp Theá ñeä nhaát, thì theá naøo laø töông öng vôùi laïc caên? Theá naøo laø khoâng töông öng vôùi laïc caên? Tröø laïc caên, laø phaùp töông öng vôùi caùc laïc caên khaùc. Theá naøo laø khoâng töông öng? Ñaùp: Laø saéc, taâm baát töông öng haønh cuûa laïc caên. Hoûi: Theá naøo laø töông öng vôùi hyû caên? Ñaùp: Neáu döïa vaøo Sô thieàn, Nhò thieàn ñeå ñöôïc phaùp Theá ñeä nhaát, thì trong ñaây töông öng vôùi caùi gì, khoâng töông öng vôùi caùi gì? Tröø hyû caên, phaùp töông öng vôùi caùc hyû caên khaùc. Khoâng töông öng vôùi caùi gì? Laø saéc, taâm baát töông öng haønh cuûa hyû

caên. Hoûi: Theá naøo laø töông öng vôùi xaû caên? Ñaùp: Neáu döïa vaøo thieàn Vò chí, ñeä Töù thieàn, ñöôïc phaùp Theá ñeä nhaát. Hoûi: Vì sao khoâng noùi thieàn trung gian? Ñaùp: Neân noùi raèng: Neáu döïa vaøo thieàn Vò chí trung gian, ñeä Töù

thieàn, ñöôïc phaùp Theá ñeä nhaát, maø khoâng noùi nhö vaäy thì coù nghóa gì? Trung gian thieàn chung laø Vò chí, trong thieàn naày, töông öng vôùi caùi gì? Khoâng töông öng vôùi caùi gì? Töông öng vôùi caùi gì? Tröø xaû caên, phaùp töông öng vôùi caùc xaû caên khaùc. Khoâng töông öng vôùi caùi gì? Laø saéc, taâm baát töông öng haønh cuûa xaû caên. Hoûi: Coù phaùp Theá ñeä nhaát, khoâng töông öng vôùi hyû caên, laïc caên, xaû caên chaêng? Ñaùp: Coù, laø saéc, taâm baát töông öng haønh. Hoûi: Coù phaùp töông öng naøo khoâng töông öng vôùi phaùp Theá ñeä nhaát chaêng? Ñaùp: Coù. Töùc laø theå cuûa ba caên. Phaùp Theá ñeä nhaát neân noùi laø moät taâm hay nhieàu taâm, cho ñeán noùi roäng. Hoûi: Vì sao soaïn luaän naày? Ñaùp: Ñoái vôùi phaùp Theá ñeä nhaát, tröôùc ñaõ noùi veà theå taùnh, ñaõ noùi veà lyù do, ñaõ noùi veà giôùi, ñaõ noùi veà ñòa, ñaõ noùi veà töông öng, nhöng chöa noùi hieän ôû tröôùc, nay muoán noùi veà ñieàu aáy. Hoaëc coù ngöôøi noùi: Noùi phaùp Theá ñeä nhaát laø hieän tieàn noái tieáp nhau. Vì ñeå ngaên ngöôøi coù yù nhö vaäy, vì muoán laøm roõ phaùp Theá ñeä nhaát trong moät saùt-na hieån hieän ôû tröôùc maët. Hoaëc coù ngöôøi noùi: Tröôùc ñaõ noùi caùc phaùp taâm, taâm sôû theo thöù lôùp ñöôïc chaùnh quyeát ñònh. Hoaëc cho laø coù nhieàu taâm phaùp taâm sôû nôi saùt- na kia cuõng nhieàu. Vì quyeát ñònh nghóa nhö vaäy neân soaïn luaän naày. Laïi coù ngöôøi noùi: Noái tieáp nhau coù ba thöù: Moät laø thôøi töông tuïc, hai laø sinh töông tuïc, ba laø töông trôï töông tuïc, hoaëc cho laø khoâng coù hai töông tuïc, chæ coù töông tôï töông tuïc. Nhö boä Di-sa-taéc noùi. Vì ngaên yù cuûa ngöôøi kia neân soaïn luaän naày. Hoûi: Phaùp Theá ñeä nhaát neân noùi laø moät taâm hay nhieàu taâm? Ñaùp: Neân noùi moät taâm, khoâng neân noùi nhieàu taâm. Hoûi: Nhö Phaùp Theá ñeä nhaát hieän tieàn, vò lai tu taâm phaùp taâm sôû, cuõng goïi laø phaùp Theá ñeä nhaát, trong ñaây vì sao khoâng noùi? Ñaùp: Ñieàu ñoù leõ ra neân noùi maø khoâng noùi, phaûi bieát laø nghóa ñoù laø thuyeát höõu dö. Nhö nghóa höõu dö, nghóa giaûn löôïc cuõng gioáng nhö vaäy. Laïi coù ngöôøi noùi: Vò lai kia nghóa laø thuoäc veà hieän taïi. Neáu noùi ñôøi hieän taïi, phaûi bieát laø cuõng noùi vò lai. Laïi coù ngöôøi noùi: Neáu coù theå cuøng vôùi thöù lôùp duyeân, thì trong ñaây

noùi. Nghóa nhö theá, neân nhö tröôùc theo thöù lôùp maø noùi. Hoûi: Vì sao phaùp Theá ñeä nhaát neân noùi laø moät taâm. Phaûi noùi lyù do, vì khoâng chæ duøng lôøi maø nghóa naày ñöôïc laäp? Ñaùp: Taâm taâm phaùp naày, theo thöù lôùp laïi khoâng khôûi, chæ sinh ra taâm höõu laäu theá gian. Taâm töông öng vôùi khoå phaùp nhaãn voâ laäu, neáu seõ khôûi thì khoâng coù vieäc ñoù. Vì phaân bieät neân giaû söû khôûi, hoaëc nhoû, hoaëc töông töï, hoaëc hôn. Neáu thích hôïp vôùi nhoû thì khoâng theå ñöôïc chaùnh quyeát ñònh. Vì sao? Vì khoâng do suy thoái, chöa thaønh ñaïo maø ñöôïc chaùnh quyeát ñònh. Phaûi duøng ñaïo vôùi theá löïc thaéng tieán môùi ñöôïc

chaùnh quyeát ñònh. Neáu töông töï, nghóa laø cuõng khoâng theå ñöôïc chaùnh quyeát ñònh. Vì sao? Vì tröôùc ñaõ khoâng duøng ñaïo naày ñeå ñöôïc chaùnh quyeát ñònh. Nhö saùt-na ñaàu tieân, saùt-na sau cuõng theá. Nhö saùt-na ban ñaàu bò trôû ngaïi, döøng laïi, khoâng ñöôïc chaùnh quyeát ñònh, thì nhieàu saùt-na sau cuõng bò trôû ngaïi, döøng laïi, neân khoâng ñöôïc chaùnh quyeát ñònh. Nhö saùt-na ñaàu tieân khoâng theå nhaän laáy Thaùnh ñaïo, thì nhieàu saùt- na sau cuõng khoâng theå nhaän laáy Thaùnh ñaïo. Hoûi: Neáu vaäy thì trong tu ñaïo, neáu duøng taâm phaåm haï cuõng khoâng theå tieáp nhaän Thaùnh ñaïo? Ñaùp: Thaáy ñaïo khaùc, voán töøng ñöôïc ñaïo khaùc. Neáu töông ñöông vôùi phaùp vöôït hôn, thì cuõng khoâng theå ñöôïc chaùnh quyeát ñònh. Vì sao? Vì phaùp tröôùc, chaúng phaûi phaùp Theá ñeä nhaát. Hoûi: Neáu chaúng phaûi thì laø phaùp gì? Ñaùp: Laø nhaãn taêng thöôïng, sau laø phaùp Theá ñeä nhaát. Hoûi: Vì sao trong tu ñaïo, hoaëc töông töï, hoaëc nhoû, ñeàu coù theå laøm thöù lôùp cho voâ laäu, coøn thaáy ñaïo thì chæ laø vöôït hôn? Ñaùp: Vì tu ñaïo laø ñaïo ñaõ töøng ñöôïc, khoâng duøng nhieàu coâng söùc maø vaãn hieän ôû tröôùc, do ñoù, hoaëc gioáng nhau, hoaëc nhoû, ñeàu laøm thöù lôùp. Coøn thaáy ñaïo laø ñaïo khoâng heà ñöôïc, caàn phaûi duøng nhieàu coâng söùc môùi ñöôïc hieän ôû tröôùc, cho neân caàn phaûi duøng phaùp vöôït hôn laø phaùp Theá ñeä nhaát. Veà oai theá cuûa nhaân phaùp Theá ñeä nhaát, thì nhaân laø nhaân coäng sinh, nhaân töông öng nhaân töông töï. Ba nhaân naày laø nghóa noùi chung. Neáu noùi rieâng thì quaù khöù ñoái vôùi quaù khöù coù hai nhaân laø töông öng vaø coäng sinh. Quaù khöù ñoái vôùi vò lai coù moät nhaân laø töông töï. Vò lai ñoái vôùi vò lai coù hai nhaân laø töông öng vaø coäng sinh. Hieän taïi ñoái vôùi hieän taïi coù hai nhaân laø töông öng, coäng sinh. Hieän taïi ñoái vôùi vò lai coù moät nhaân laø töông tôïi. Khoâng chöôùng ngaïi phaùp ñöôïc sinh laø duyeân oai theá. Phaùp Theá ñeä nhaát neân noùi laø thoái lui hay neân noùi khoâng thoái lui,

SOÁ 1546 - LUAÄN A TYØ ÑAØM TYØ BAØ SA, Quyeån 2 49

cho ñeán noùi roäng. Hoûi: Vì sao soaïn luaän naày? Ñaùp: Tröôùc ñaõ noùi veà theå taùnh, lyù do, giôùi ñòa, caên, moät taâm cuûa phaùp Theá ñeä nhaát, chöa noùi veà khoâng thoái lui, nay vì muoán noùi veà vaán ñeà ñoù neân soaïn luaän naày. Hoaëc coù ngöôøi noùi: Phaùp Theá ñeä nhaát laø thoái lui. Vì nhaèm ngaên yù cuûa ngöôøi ñoù, neân soaïn luaän naày. Hoaëc coù ngöôøi noùi: phaùp theá ñeä nhaát laø lui suït, vì ñeå ngaên yù ngöôøi khaùc. Laïi muoán tröø boû nghóa cuûa ngöôøi khaùc, hieån baøy nghóa cuûa mình, vì töông öng vôùi phaùp töôùng. Hoûi: Phaùp Theá ñeä nhaát neân noùi laø thoái lui hay noùi khoâng thoái lui? Ñaùp: Khoâng thoái lui. Theá naøo laø khoâng thoái lui? Phaûi noùi roõ lyù do taïi sao phaùp aáy khoâng thoái lui? Vì khoâng theå chæ duøng lôøi maø nghóa aáy ñöôïc laäp? Ñaùp: Phaùp Theá ñeä nhaát thuaän theo ñeá, chuyeån gaàn ñeá, nhaäp vaøo ñeá. Tuøy thuaän ñeá laø sao? Laø thuaän theo thaáy ñaïo. Chuyeån gaàn ñeá laø sao?Laø chuyeån bieán, gaàn thaáy ñaïo. Nhaäp vaøo ñeá laø sao? Laø nhaäp vaøo thaáy ñaïo. Laïi coù ngöôøi noùi: Tuøy thuaän ñaïo ñeá, chuyeån gaàn ñaïo ñeá, nhaäp vaøo ñaïo ñeá. Laïi coù ngöôøi noùi: Tuøy thuaän khoå phaùp nhaãn, chuyeån gaàn khoå phaùp nhaãn, nhaäp vaøo khoå phaùp nhaãn. Phaùp Theá ñeä nhaát ñoái vôùi khoå phaùp nhaãn coù hai thöù

chuyeån gaàn: 1. Tuøy thuaän chuyeån gaàn. 2. Nhaäp vaøo chuyeån gaàn. Trung gian kia khoâng khôûi taâm höõu laäu baát töông töï, khieán cho khoå phaùp nhaãn khoâng theå hieän ôû tröôùc. Hoûi: Phaùp Theá ñeä nhaát laø taâm höõu laäu. Nhö vöøa noùi, khoâng khôûi taâm höõu laäu khoâng töông töï, khoå phaùp nhaãn laø taâm khoâng töông töï, vì sao noùi höõu laäu laø taâm khoâng töông töï, voâ laäu laø taâm töông töï? Ñaùp: Phaùp Theá ñeä nhaát laø taâm höõu laäu yeáu keùm, vì lyù do yeáu keùm neân noùi laø khoâng töông töï, voâ laäu noùi laø töông töï. Gioáng nhö coù ngöôøi bò baø con mình laøm cho khoå naøo, neân gaàn ngöôøi khaùc, nghó nhö baø con, coøn ñoái vôùi thaân thuoäc mình, nghó laø ngöôøi khaùc. Taâm kia cuõng gioáng nhö theá. Laïi coù ngöôøi noùi: Vì phaùp Theá ñeä nhaát vaø khoå phaùp nhaãn ñoàng noùi moät vieäc, ñoù goïi laø xaû vieäc phaøm phu ñöôïc truï trong Thaùnh phaùp, cuõng nhö só phu qua soâng, qua hang, qua nuùi, qua haàm, cho ñeán noùi roäng. Qua soâng laø töø bôø soâng beân naày sang bôø soâng beân kia. Qua hang laø

töø doác beân naày qua doác beân kia. Qua nuùi laø töø nuùi naày ñeán nuùi noï. Qua haàm hoá laø töø choã cao xuoáng choã thaáp, töø döôùi thaáp treøo leân treân cao. Gioáng nhö coù ngöôøi töø treân cao rôùt xuoáng, trong khoaûng chöa xuoáng tôùi maët ñaát, beøn nghó raèng: Mình muoán trôû laïi choã cuõ, chaúng bieát coù ñöôïc nhö yù khoâng? Ñaùp: Khoâng ñöôïc! Duø cho ngöôøi ñoù, hoaëc duøng thaàn tuùc, hoaëc duøng chuù thuaät hay coû thuoác ñeå trôû laïi choã cuõ thì coù theå coù vieäc aáy. Luùc truï trong phaùp Theá ñeä nhaát, khoâng moät phaùp naøo coù theå ngaên ngaïi khieán cho khoå phaùp nhaãn khoâng hieän tieàn, thí nhö coõi Dieâm-phuø- ñeà coù naêm con soâng lôùn: 1. Haèng -giaø. 2. Daï-Ma-Na. 3. Taùt- La-Do. 4. A-Di-La-Baït-Ñeà 5. Ma-Heâ. Ñeàu chaûy ra bieån caû cho ñeán noùi roäng. Hoûi: Thí duï tröôùc, thí duï sau coù gì khaùc nhau khoâng? Ñaùp: Khoâng coù khaùc nhau. Vì sao? Vì muoán nhôø vaøo hai thí duï naày ñeå noùi veà moät nghóa, cho roõ raøng. Laïi coù ngöôøi noùi: Ngöôøi tröôùc, duøng vaät cuûa noäi phaùp laøm duï. Ngöôøi sau duøng vaät cuûa ngoaïi phaùp laøm duï. Laïi coù ngöôøi noùi: Thí duï tröôùc vì ngaên döùt phaùp gaây trôû ngaïi beân trong. Duï sau nhaèm naêgn döùt phaùp gaây trôû ngaïi beân ngoaøi. Laïi coù ngöôøi noùi: Duï tröôùc vì ngaên döùt caùc vieäc khoâng ñuùng nhö phaùp. Duï sau nhaèm laøm saùng toû caùc vieäc ñuùng nhö phaùp. Naêm con soâng kia chaûy ra bieån caû, khoâng ai coù theå ngaên, khoâng ngöôøi naøo coù theå laøm cho chuùng döøng laïi, khoâng ai coù theå dôøi ñoåi chuùng ñöôïc. Hoûi: Naêm con soâng lôùn ñoù chaûy ra bieån caû, lieäu coù ngöôøi naøo coù theå ngaên, laøm cho chuùng ñöùng laïi, khoâng chaûy chaêng? Ñaùp: Khoâng! Neáu coù ngöôøi duøng thaàn tuùc, chuù thuaät, coû thuoác, ñeå laøm cho naêm con soâng lôùn ñoù döøng laïi, khoâng chaûy nöõa thì cuõng chöa phaûi laø khoù. Cuõng theá, khoâng caùch naøo coù theå gaây trôû ngaïi cho phaùp Theá ñeä nhaát, khieán khoå phaùp nhaãn khoâng hieän ôû tröôùc. Luùc soaïn kinh (luaän) naày, laø ñang ôû phöông Ñoâng, naêm con soâng lôùn naày cuõng ôû phöông Ñoâng, neân duøng laøm duï. Laïi coù boán con soâng lôùn, baét nguoàn töø ao A-naäu-ñaït chaûy ra bieån caû: 1. Haèng-Giaø.

SOÁ 1546 - LUAÄN A TYØ ÑAØM TYØ BAØ SA, Quyeån 2 51

2. Taân-Ñaàu. 3. Baùc-Xoa. 4. Tö-Ñaø. Soâng Haèng -Giaø töø mieäng voi vaøng chaûy ra, uoán quanh ao Anaäu- ñaït roài chaûy veà bieån Ñoâng. Soâng Taân-Ñaàu töø mieäng cuûa boø baïc chaûy ra, cuõng chaûy quanh ao lôùn tröôùc khi chaûy ra bieån Nam. Soâng Baùc Xoa töø moõm ngöïa löu ly chaûy ra, uoán quanh ao lôùn, roài chaûy ra bieån Taây. Coøn soâng Tö -Ñaø töø mieäng sö töû pha leâ chaûy ra, cuõng quanh ao lôùn, roài chaûy ra bieån Baéc. Soâng Haèng-giaø coù boán con soâng lôùn laøm quyeán thuoäc. 1. Da-Ma-Na. 2. Taùt-La-Do. 3. A-Di-La-Baït-Ñeâ. 4. Ma- Heâ. Soâng Taân Ñaàu cuõng coù boán con soâng lôùn laøm quyeán thuoäc: 1. Tyø Baø Xa. 2. Y La Baït Ñeà. 3. Xa Ña Ñaàu. 4. Tyø Ñöùc Ña. Soâng Baùc Xoa cuõng coù boán con soâng lôùn laøm quyeán thuoäc: 1. Baø- Na. 2. Tyø- Ña-La- Ni. 3. Ña- Xa. 4. Cöùu -Troïng- Baø. Soâng Tö- Ñaø cuõng coù boán con soâng lôùn laøm quyeán thuoäc: 1. Taùt Leâ. 2. Tyø Ma. 3. Na Ñeà. 4. Tyø Thoï Ba Baø. ÔÛ ñaây chæ noùi nhöõng con soâng g lôùn, noåi tieáng. Nhöng boán con soâng kia, moãi soâng ñeàu coù caû naêm traêm quyeán thuoäc, tính chung coù ñeán hai ngaøn doøng chaûy ra bieån caû. Hoûi: Coù ngöôøi naøo coù theå chaän ñöùng caùc doøng chaûy aáy ñöôïc chaêng? Ñaùp: Khoâng theå. Vì khoâng coù vieäc naày. Do phaân bieät, neân giaû söû coù ngöôøi duøng thaàn tuùc, chuù thuaät, coû thuoác, laøm cho caùc soâng kia döøng laïi khoâng chaûy thì vaãn chöa phaûi laø vieäc khoù, khoâng moät phaùp naøo coù theå laøm chöôùng ngaïi phaùp Theá ñeä nhaát khieán khoå phaùp nhaãn khoâng

SOÁ 1546 - LUAÄN A TYØ ÑAØM TYØ BAØ SA, Quyeån 2 52

hieän tröôùc maët. Laïi nöõa, phaùp Theá ñeä nhaát laøm thöù lôùp duyeân cho khoå phaùp nhaãn, vaên naày laø vaên ñaùp thöù nhaát veà nghóa caên baûn. Vì sao? Vì luùc phaùp Theá ñeä nhaát sinh, coù theå laøm quaû cuûa thöù lôùp duyeân cho khoå phaùp nhaãn. Neáu phaùp naày coù theå laøm quaû cuûa thöù lôùp duyeân cho phaùp kia thì phaùp naày seõ khoâng coù chuùng sinh, hoaëc phaùp, hoaëc chuù thuaät, coû thuoác, hoaëc Phaät, hoaëc Bích-chi Phaät, hoaëc Thanh vaên, ñeàu coù theå laøm chöôùng ngaïi, khieán cho saùt-na thöù hai khoâng hieän ôû tröôùc, nghóa laø khoâng moät phaùp naøo nhanh choùng hôn taâm, ngay baáy giôø coù theå gaây chöôùng ngaïi, laøm cho khoâng theå ñöôïc chaùnh quyeát ñònh. Ngöôøi kia noùi khoâng moät phaùp naøo nhanh choùng hôn taâm, töùc taâm töông öng vôùi khoå phaùp nhaãn. Hoûi: Ngöôøi taïo ra nghóa noùi: Vì sao phaùp Theá ñeä nhaát khoâng neân noùi laø thoái lui? Ñaùp: Hoaëc coù ngöôøi noùi: Vì caên baûn beàn chaéc, neân haønh giaû kia luùc tu boá thí ñeàu hoài höôùng giaûi thoaùt. Trì giôùi quaùn baát tònh, an ban, nieäm xöù, baûy xöù thieän, Noaõn, Ñaûnh, Nhaãn cuõng hoài höôùng giaûi thoaùt. Ñoù goïi laø caên baûn vöõng chaéc Laïi coù ngöôøi noùi: Phaùp Theá ñeä nhaát keá sau laø sinh thaáy ñaïo. Vì thaáy ñaïo khoâng coù thoái lui neân phaùp Theá ñeä nhaát kia cuõng khoâng thoái lui. Laïi coù ngöôøi noùi: Phaùp Theá ñeä nhaát keá sau laø sinh nhaãn tri. Vì nhaãn trí khoâng coù thoái lui phaùp Theá ñeä nhaát cuõng khoâng coù thoái lui. Laïi coù ngöôøi noùi: Sau phaùp Theá ñeä nhaát, cho ñeán döùt töø kieát, do thaáy ñaïo döùt cuûa Phi töôûng Phi phi töôûng xöù. Vì thaáy ñaïo khoâng

coù thoái lui trong vieäc döùt tröø kieát cuûa Phi töôûng Phi phi töôûng xöù, neân phaùp Theá ñeä nhaát kia cuõng khoâng thoái lui. Laïi coù ngöôøi noùi: Phaùp Theá ñeä nhaát laø caên thieän cuûa phaàn thaéng tieán, khoâng coù thoái lui ñoái vôùi caên thieän cuûa phaàn thaéng tieán. Nghóa laø phaùp Noaõn coù ba thöù: phaàn thoái lui, phaàn truï vaø phaàn thaéng tieán. Ñaûnh cuõng coù ba thöù. Nhaãn coù hai thöù laø phaàn truï vaø phaàn thaéng tieán. Phaùp Theá ñeä nhaát chæ coù moät thöù, ñoù laø phaàn thaéng tieán. Hoûi: Ñaây ñeàu laø caên thieän cuûa phaàn ñaït ñöôïc, vì sao noùi ba thöù? Ñaùp: Vì soá teân goïi khaùc. Nhö Kieàn-ñoä Ñònh noùi: Caên thieän naày coù ba thöù: Thoái lui nôi caên thieän naày, goïi laø phaàn thoái. Khoâng thoái lui, khoâng tieán tôùi goïi laø phaàn Truï.

SOÁ 1546 - LUAÄN A TYØ ÑAØM TYØ BAØ SA, Quyeån 2 53

Thaéng tieán goïi laø phaàn thaéng tieán. Luaän kia noùi caên thieän coù ba thöù, ôû ñaây noùi caên thieän cuûa phaàn ñaït ñöôïc, chæ soá teân goïi khaùc maø thoâi. Laïi coù ngöôøi noùi: Caên thieän naày laø moät saùt-na, khoâng coù thoái lui moät nöûa saùt-na. Hoûi: Coù tröôøng hôïp naøo caû hai baäc vò Thaùnh ñoàng sinh moät choã ? Vôùi phaùp Theá ñeä nhaát coù moät thaønh töïu, moät khoâng thaønh töïu chaêng? Ñaùp: Coù. Moät laø döïa vaøo Sô thieàn, ñöôïc chaùnh quyeát ñònh. Hai laø döïa vaøo ñeä Nhò thieàn, ñöôïc chaùnh quyeát ñònh. Hai baäc Thaùnh aáy ñeàu qua ñôøi, sinh trong Hai thieàn. baäc Thaùnh kia döïa vaøo Sô thieàn, ñöôïc chaùnh quyeát ñònh thì khoâng thaønh töïu. Vì sao? Vì lìa ñòa neân maát. baäc Thaùnh nöông Nhò thieàn thì thaønh töïu. Hoûi: Coù khi naøo hai A-la-haùn ñeàu ôû trong coõi Duïc, ñoái vôùi phaùp Theá ñeä nhaát coù moät thaønh töïu, moät khoâng thaønh töïu hay chaêng? Ñaùp: Coù! Moät La-laùn döïa vaøo Sô thieàn, ñöôïc chaùnh quyeát ñònh. Moät A-la-haùn nöông Nhò thieàn, ñöôïc chaùnh quyeát ñònh. Hai La- haùn kia ñeàu qua ñôøi, sinh vaøo Hai thieàn, trong aám chöùng quaû A-la-haùn. A-la-haùn döïa vaøo Sô thieàn, ñöôïc chaùnh quyeát ñònh thì khoâng thaønh töïu. Vì sao? Vì lìa ñòa neân maát. Hoûi: Coù baäc Thaùnh naøo khoâng thaønh töïu phaùp Theá ñeä nhaát maø thaønh töïu phaùp Theá ñeä nhaát giaûi thoaùt chaêng? Ñaùp: Coù! Döïa vaøo Sô thieàn, ñöôïc chaùnh quyeát ñònh. baäc Thaùnh ñoù qua ñôøi, sinh trong Hai thieàn. Vì lìa ñòa, neân khoâng thaønh töïu phaùp Theá ñeä nhaát. baäc Thaùnh kia thaønh töïu phaùp Theá ñeä nhaát, ñöôïc giaûi thoaùt. baäc Thaùnh ñöôïc giaûi thoaùt thuoäc veà Hai thieàn. Neáu qua ñôøi, sinh Tam thieàn trôû leân thì khoâng thaønh töïu phaùp Theá ñeä nhaát. Hoûi: Coù baäc Thaùnh naøo khoâng thaønh töïu phaùp Theá ñeä nhaát, cuõng khoâng thaønh töïu giaûi thoaùt ñaéc chaêng? Ñaùp: Coù! Döïa vaøo Sô thieàn ñöôïc chaùnh quyeát ñònh, neáu baäc Thaùnh ñoù qua ñôøi, seõ sinh vaøo thieàn thöù ba trôû leân, thì khoâng thaønh töïu phaùp Theá ñeä nhaát vaø giaûi thoaùt ñaéc. Nhö kinh noùi: Caùc Tyø-kheo! Ta khoâng thaáy moät phaùp naøo hoài chuyeån nhanh choùng hôn taâm! Khoù duøng thí duï ñeå nhaän bieát, cho ñeán noùi roäng. Hoûi: Noùi hoài chuyeån nhanh choùng laø vì theá gian hay vì duyeân? Neáu ôû theá gian, thì taát caû phaùp höõu vi cuõng tuøy theo theá gian maø hoài chuyeån nhanh choùng, khoâng chæ coù taâm! Neáu ôû duyeân, thì caùc phaùp taâm, taâm sôû nhaän laáy duyeân, cuõng seõ hoài chuyeån nhanh choùng, khoâng chæ coù taâm?

SOÁ 1546 - LUAÄN A TYØ ÑAØM TYØ BAØ SA, Quyeån 2 54

Ñaùp: Trong ñaây, vöøa noùi theá gian hoài chuyeån nhanh choùng, vöøa noùi duyeân hoài chuyeån nhanh choùng. Nghóa laø trong moät thaân, chaúng phaûi noùi moät saùt-na. Neáu moät saùt-na maø noùi hoài chuyeån nhanh choùng, thì seõ coù phaàn ít hoài chuyeån nhanh choùng vaø phaàn ít khoâng hoài chuyeån nhanh choùng. Cuõng khoâng coù hoài chuyeån nhanh choùng ôû duyeân. Vì sao? Vì nhö noùi: Neáu phaùp coù theå duyeân vôùi phaùp kia, thì khi khoâng duyeân seõ khoâng coù vieäc naày! Vì theá, noùi hoài chuyeån nhanh choùng duyeân vôùi theá gian, nghóa laø trong moät thaân chaúng phaûi moät saùt-na. Trong moät thaân kia, hoaëc sinh ra taâm thieän, hoaëc coù khi nhieãm oâ, ñoâi luùc voâ kyù khoâng aån maát, hoaëc döïa vaøo maét sinh, cho ñeán döïa vaøo yù sinh. Neáu duyeân theo saéc sinh, cho ñeán duyeân theo phaùp maø sinh. Hoûi: Neáu ñoái vôùi theá gian, ñoái vôùi duyeân, goïi laø hoài chuyeån nhanh choùng, phaùp taâm, taâm sôû cuõng hoài chuyeån nhanh choùng ôû theá gian, ôû duyeân. Vì sao chæ noùi taâm? Ñaùp: Hoaëc coù ngöôøi noùi: Ñaây laø thuyeát höõu dö cuûa Theá toân. Cuõng laø Ñöùc Theá toân, vì hoùa ñoä chuùng sinh, neân noùi giaûn löôïc. Laïi coù ngöôøi noùi: ñoái vôùi taâm phaùp, theá naøo laø hôn? Ñoù chính laø taâm, cho neân noùi taâm, gioáng nhö vua ñeán, ngöôøi khaùc cuõng ñeán. Vì vua hôn neân chæ noùi vua ñeán. Laïi coù ngöôøi noùi: Vì taâm neân goïi laø taâm sôû, cho neân noùi taâm. Vì taâm lôùn, neân soá phaùp cuõng goïi laø ñòa lôùn, neân noùi laø taâm. Laïi coù ngöôøi noùi: Neáu khi tu chöùng, taâm hieåu caùc phaùp ñaïo voâ ngaïi kia, chæ duyeân theo taâm, cho neân noùi taâm. Laïi coù ngöôøi noùi: Taâm laø phaùp ñi xa, nhö noùi: Moät mình ñi Khoâng ôû thaân naày Neáu ñieàu phuïc ñöôïc Laø Phaïm chí ñôøi. Laïi coù ngöôøi noùi: Taâm laø ngöôøi daãn ñöôøng cao quyù, nhö noùi: Taâm laø daãn tröôùc Taâm toân, taâm khieán Trong taâm nieäm thieän Cuõng noùi, cuõng ñi Yeân vui töï theo Nhö boùng theo hình. Hoaëc coù ngöôøi noùi: Taâm gioáng nhö vua, nhö noùi: Vua taêng thöôïng thöù saùu Ñaây nhieãm, kia cuõng nhieãm

SOÁ 1546 - LUAÄN A TYØ ÑAØM TYØ BAØ SA, Quyeån 2 55

Khoâng nhieãm maø sinh nhieãm Ngöôøi nhieãm, goïi ngu nhoû. Laïi coù ngöôøi noùi: Taâm, goïi laø ngöôøi ñöùng ñaàu trong thaønh, nhö noùi: Tyø-kheo! Phaûi bieát, noùi laø ngöôøi ñöùng ñaàu trong thaønh, töùc laø thöùc höõu laäu. Laïi coù thuyeát noùi: Taâm laø phaùp beân trong, ôû khaép moïi nôi, coù sôû duyeân. Noäi, laø thuoäc veà noäi nhaäp. Khaép, nghóa laø töø ñòa nguïc A-tyø, leân ñeán Höõu Ñaûnh. Coù theå coù sôû duyeân nghóa laø duyeân vôùi taát caû phaùp. Laïi coù thuyeát noùi: Coù theå khôûi Thi la (giôùi) thieän, baát thieän, nhö noùi: Thi la thieän, baát thieän, ñeàu nhôø taâm maø khôûi. Laïi coù thuyeát noùi: Taâm khôûi phaùp aùc, ñoïa vaøo ñöôøng aùc. Taâm khôûi phaùp thieän, sinh leân coõi ngöôøi, coõi trôøi. Ñöùc Theá toân noùi: Caùc Tyø-kheo! Ma-naïp-baø Ñoâ-ñeà-da-töû-thuùc- ca, do sinh taâm aùc ñoái vôùi Nhö lai, neân khi cheát, trong khoaûng nhö neùm haït ngoïc, ñoïa vaøo ñöôøng aùc. Tyø-kheo Ma-naïp-baø Ñoâ-ñeà-daï-töû-thuùc- ca, do khôûi taâm thieän ñoái vôùi Nhö lai, neân khi qua ñôøi trong thôøi gain nhö neùm haït ngoïc ñaõ ñöôïc sinh vaøo ñöôøng laønh.

Laïi coù thuyeát noùi: Taâm naày laøm chuû, phaàn nhieàu goàm nhieáp, hieåu, nhö noùi: Naêm caên naày, ñeàu ñi khaép caûnh giôùi, taâm coù khaû naêng ñi khaép caùc caûnh giôùi. Laïi coù thuyeát noùi: Nhö taâm hoaït ñoäng ñoái vôùi duyeân thì soá phaùp ñeàu theo. cuõng nhö loaøi caù ñöïc ôû ñaâu thì caù caùi ñeàu theo. Laïi coù thuyeát noùi: Taâm laø nôi nöông cuûa soá phaùp. Laïi coù thuyeát noùi: Choã thoï thaân, choã nöông cuûa taâm, ñeàu coù taâm. Soá phaùp thì khoâng nhö vaäy, coù taêng, coù giaûm. Laïi coù thuyeát noùi: Neáu taâm khoâng ñieàu phuïc, khoâng giöõ gìn, tu baát tònh thì soá phaùp cuõng theá. Ngöôïc laïi, neáu taâm ñöôïc ñieàu phuïc, giöõ gìn, tu tònh thì soá phaùp cuõng theá. Laïi coù ngöôøi noùi: Neáu taâm khoâng ñieàu phuïc, soá phaùp cuõng khoâng ñieàu phuïc. Vì khoâng ñieàu phuïc neân löu haønh saéc, thanh, höông, vò, xuùc, phaùp. Neáu taâm ñieàu phuïc thì soá phaùp cuõng ñöôïc ñieàu phuïc. Vì chieát phuïc neân khoâng chaïy theo saéc, thanh, höông, vò, xuùc, phaùp. Nhö thuøng löôïc nöôùc, môû voøi treân thì nöôùc traøn ñaày, ñoùng voøi laïi thì nöôùc caïn khoâ. Taâm kia cuõng gioáng nhö theá. Laïi coù ngöôøi noùi: Tröôùc ñaây, Ñöùc Theá toân coù noùi: Taâm hoài chuyeån nhanh choùng, phaûi bieát phaùp coù duyeân khaùc cuõng hoài chuyeån nhanh choùng. Nhö kinh noùi: Ta khoâng thaáy moät phaùp naøo hoài chuyeån nhanh hôn taâm, raát khoù duøng thí duï ñeå nhaän bieát.

SOÁ 1546 - LUAÄN A TYØ ÑAØM TYØ BAØ SA, Quyeån 2 56

Hoûi: Nhö kinh khaùc noùi: Duøng khæ, vöôïn duï cho taâm, nay vì sao laïi noùi khoù duøng thí duï ñeå nhaän bieát? Ñaùp: Hoaëc coù ngöôøi noùi: Vôùi kinh naày, khoù duøng thí duï ñeå nhaän bieát, khoâng noùi khoâng theå duøng thí duï ñeå nhaän bieát! Vì sao? Vì phaøm phu khoâng theå laøm ñöôïc, vì khoâng deã laøm, laøm khoâng quaù thì giôø, ngöôøi khoâng coù trí tueä thì khoâng theå laøm ñöôïc. Phaøm phu chaúng theå laøm, nghóa laø chæ coù Phaät môùi laøm ñöôïc. Khoâng deã laøm: Phaûi duøng coâng naêng ñeå laøm. Khoâng laøm quaù giôø giaác, nghóa laø phaûi maët trôøi Phaät xuaát hieän ôû theá gian, baáy giôø môùi coù theå laøm. Ngöôøi khoâng khoâng coù trí tueä khoâng theå laøm ñöôïc, nghóa laø ngöôøi coù taâm thoâ, yù loaïn khoâng theå laøm. Laïi khoâng laø ngöôøi phaøm taïo ra, nghóa laø coù theå bieát taâm thieän khôûi töôùng truï, dieät, cuõng coù theå bieát sai leäch vaø bieát phöông tieän. Nhö Phaät, Duyeân giaùc vaø caùc ñeä töû kheùo bieát töôùng chung, töôùng rieâng. Laïi coù ngöôøi noùi: Noùi khoù duøng thí duï ñeå nhaän bieát, nghóa laø thí duï hoaëc phaûi ñoàng, hoaëc phaûi gioáng nhau. Ñoàng, nhö noùi: Taâm hoài chuyeån nhanh choùng, gioáng nhö thoï, ñaây laø taâm phaùp. Tröôùc kia, kinh ñaõ noùi: Neáu chaúng phaûi taâm phaùp thì thí duï khoâng gioáng nhau. Hôn nöõa, khoù duøng duï ñeå nhaän bieát, nghóa laø khoâng theå duøng moät chuùt coâng söùc maø nhaän bieát ñöôïc. Laïi nöõa, khoù duøng thí duï ñeå nhaän bieát, nghóa laø nhö taâm nhanh choùng thì coù theå coù sôû duyeân, thí duï kia cuõng theá. Khoâng coù phaùp naøo baèng taâm: Nghóa laø gioáng nhö vöôïn, khæ chuyeàn töø caønh naày sang caønh khaùc trong khoaûng, taâm töôûng hoài huyeån, coù traêm ngaøn saùt-na. Toân giaû Ba-xa noùi: Ñöùc Theá toân vì hoùa ñoä chuùng sinh, neân laïi duøng taâm duï cho taâm. Vöôïn, khæ kia chaïy nhaûy laêng xaêng ñeàu laø do taâm laøm. Hoûi: Taâm

kia coù theå duøng moät phaùp ñeå laøm thí duï nhaát ñònh ñöôïc khoâng? Ñaùp: Hoaëc coù ngöôøi noùi: Ai coù theå laøm ñöôïc? Chæ coù Phaät môùi laøm ñöôïc. Nhöng khoâng ai coù theå bieát, nghóa laø Ñöùc Phaät bieán hoùa, taïo moät saùt-na ñeå duï cho taâm maø khoâng nhaän bieát. Cho neân Tyø- kheo phaûi kheùo nhaän bieát veà taâm, phaûi kheùo nhaän bieát taâm hoài chuyeån, cho ñeán noùi roäng. Hoûi: Kheùo nhaän bieát taâm, kheùo nhaän bieát taâm hoài chuyeån, coù gì khaùc nhau? Ñaùp: Hoaëc coù ngöôøi noùi: Khoâng coù khaùc nhau. Vì noùi kheùo nhaän

bieát taâm, töùc laø kheùo nhaän bieát taâm hoài chuyeån. Laïi coù ngöôøi noùi: Coù khaùc nhau. Vì neáu quaùn töôùng chung cuûa taâm, thì ñoù goïi laø kheùo nhaän bieát taâm, quaùn töôùng rieâng cuûa taâm, ñoù goïi laø kheùo nhaän bieát taâm hoài chuyeån. Laïi coù ngöôøi noùi: Neáu quaùn taâm thì ñoù goïi laø kheùo nhaän bieát taâm. Neáu laø soá phaùp thì ñoù goïi laø kheùo nhaän bieát taâm hoài chuyeån. Laïi coù ngöôøi noùi: Neáu quaùn taâm nieäm xöù thì ñoù goïi laø kheùo nhaän bieát taâm, neáu quaùn phaùp nieäm xöù thì ñoù goïi laø kheùo nhaän bieát taâm hoài chuyeån. Laïi coù thuyeát noùi: Neáu quaùn thöùc aám thì goïi laø kheùo nhaän bieát taâm, neáu quaùn aám khaùc thì goïi laø kheùo nhaän bieát taâm hoài chuyeån. Laïi coù ngöôøi noùi: Neáu quaùn yù nhaäp thì goïi laø kheùo nhaän bieát taâm, neáu quaùn nhaäp khaùc thì goïi laø kheùo nhaän bieát taâm hoài chuyeån. Laïi coù thuyeát noùi: Neáu quaùn baûy thöùc giôùi thì ñoù goïi laø kheùo nhaän bieát taâm, neáu quaùn giôùi khaùc thì goïi laø kheùo nhaän bieát taâm hoài chuyeån. Laïi coù ngöôøi noùi: Neáu quaùn töï töôùng cuûa taâm thì goïi laø kheùo nhaän bieát veà taâm, neáu quaùn sôû duyeân, haønh, xöù cuûa taâm thì ñoù goïi laø kheùo nhaän bieát söï hoài chuyeån cuûa taâm. Laïi coù thuyeát noùi: Neáu quaùn thöùc thì ñoù goïi laø kheùo nhaän bieát taâm, neáu quaùn xöù thöùc truï thì goïi laø kheùo nhaän bieát taâm hoài chuyeån. Toân giaû Ba-xa noùi: Neáu bieát taâm coù duïc thì ñoù goïi laø kheùo nhaän bieát taâm. Neáu bieát taâm chuyeån lìa duïc thì ñoù goïi laø kheùo nhaän bieát taâm hoài chuyeån. Nhö taâm coù duïc, taâm chuyeån bieán lìa duïc, taâm coù giaän, taâm chuyeån bieán lìa giaän, taâm coù si, taâm chuyeån bieán lìa si, taâm taùn loaïn, taâm goàm nhieáp, taâm löôøi bieáng, taâm tinh tieán, taâm coù traïo cöû, taâm khoâng traïo cöû, taâm ít, taâm nhieàu, taâm coù nhieãm, taâm khoâng nhieãm, taâm ñònh, taâm baát ñònh, taâm tu, taâm khoâng tu, taâm giaûi thoaùt, taâm khoâng giaûi thoaùt, taâm troùi buoäc, taâm khoâng troùi buoäc, phaûi bieát cuõng gioáng nhö theá. Toân giaû Phaät-ñaø-ñeà-baø noùi: Ñöùc Theá toân noùi: Kheùo nhaän bieát söï hoài chuyeån cuûa taâm, töùc laø kheùo nhaän bieát veà teân khaùc cuûa taâm maø noùi. Nhö Kieàn-ñoä Ñònh cheùp: Trong caùc ñeä töû cuûa ta, Ma ha Baùt-ñaëc-ca laø ngöôøi kheùo nhaän bieát veà taâm hoài chuyeån, ñoù laø noùi taâm nieäm xöù, goïi laø kheùo nhaän bieát taâm hoài chuyeån. Hoûi: Coù khi naøo truï nôi khoaûng moät saùt-na seõ ñöôïc phaùp Theá ñeä nhaát, hay seõ khoâng ñöôïc duyeân cuûa choã döïa? Ñöôïc duyeân cuûa choã döïa maø khoâng ñöôïc phaùp Theá ñeä nhaát? Hay vöøa ñöôïc phaùp Theá ñeä nhaát vöøa ñöôïc duyeân cuûa choã döïa? Hay khoâng ñöôïc phaùp Theá ñeä nhaát laãn duyeân

cuûa choã döïa? Ñaùp: Coù! Goàm boán tröôøng hôïp: 1. Neáu döïa vaøo thieàn vò lai, seõ ñöôïc chaùnh quyeát ñònh, truï nôi nhaãn taêng thöôïng, trong khoaûng moät saùt-na ñöôïc phaùp Theá ñeä nhaát maø khoâng ñöôïc duyeân cuûa choã döïa, nghóa laø tröø phaùp Theá ñeä nhaát thuoäc thieàn Vò chí, hieän ôû tröôùc maët vaø duyeân cuûa choã döïa, nghóa laø phaùp Theá ñeä nhaát cuûa caùc vò lai khaùc. 2. Ñöôïc duyeân cuûa choã döïa, khoâng ñöôïc phaùp Theá ñeä nhaát: Nghóa laø duyeân cuûa choã döïa cuûa phaùp Theá ñeä nhaát thuoäc veà Sô thieàn, Nhò thieàn, Tam thieàn, Töù thieàn. 3. Ñöôïc phaùp Theá ñeä nhaát laãn duyeân cuûa choã döïa: Nghóa laø phaùp Theá ñeä nhaát thuoäc veà thieàn vò lai, bieåu hieän ôû tröôùc maët vaø duyeân cuûa choã döïa. 4. Khoâng ñöôïc phaùp Theá ñeä nhaát laãn duyeân cuûa choã döïa: Nghóa laø phaùp Theá ñeä nhaát thuoäc veà Sô thieàn, Nhò thieàn, Tam thieàn, Töù thieàn, caùc duyeân cuûa choã döïa coøn laïi. Hoûi: Coù khi naøo truï trong khoaûng moät saùt-na, ñöôïc phaùp Theá ñeä nhaát maø duyeân theo phaùp höõu duyeân? Hay duyeân theo phaùp voâ duyeân? Ñöôïc duyeân theo phaùp höõu duyeân, voâ duyeân? Hay seõ khoâng ñöôïc duyeân trong phaùp höõu duyeân, voâ duyeân? Ñaùp: Coù! Truï nôi nhaãn taêng thöôïng, neân laäp ra boán tröôøng hôïp: 1. Tröôøng hôïp ñaàu, nghóa laø phaùp Theá ñeä nhaát coù theå duyeân theo phaùp taâm, taâm sôû. 2. Tröôøng hôïp thöù hai, nghóa laø phaùp Theá ñeä nhaát coù theå duyeân theo saéc, taâm baát töông öng haønh. 3. Tröôøng hôïp thöù ba, nghóa laø phaùp Theá ñeä nhaát coù theå duyeân theo phaùp taâm, taâm sôû, saéc, taâm baát töông öng haønh. 4. Tröôøng hôïp thöù tö, tröø caùc vieäc. Ngöôøi soaïn kinh kia noùi phaùp Theá ñeä nhaát, thöôøng taïo ra baûy luaän: Naêm laø caên baûn, hai laø nhaân luaän sinh luaän. Naêm caên baûn: Töø caâu: Theá naøo laø phaùp Theá ñeä nhaát, cho ñeán töông öng vôùi caên. Hai nhaân luaâân sinh luaän: Phaûi noùi laø moät taâm, phaûi noùi laø khoâng thoái lui. Ngöôøi soaïn Tyø-baø-sa, do ñaây soaïn luaän, bieåu hieän söï hoïc roäng.

Nguồn: Giảng Sư (giangsu.io.vn) — văn bản trích từ kho sách cổ và kinh điển.